

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PREVENCE KRIMINALITY – PROTIDROGOVÝ
VLAK JAKO JEDNA Z FOREM PREVENTIVNÍCH
AKTIVIT V OBLASTI PRIMÁRNÍ PREVENCE
UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK**

Autor práce: Dominik Rác

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kuda

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.

Žižkova tř. 6, 370 01 české Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Dominik Rác

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Píbram

Název bakalářské práce: Prevence kriminality – Protidrogový vlak jako jedna z forem preventivních aktivit v oblasti primární prevence užívání návykových látek

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Crime prevention - Drug train as one of the forms of preventive activities in the field of primary prevention of substance abuse

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Kuda

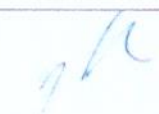

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2020

Cíl bakalářské práce:

I/ Hlavním cílem práce je vymezení základních pojmů a druhů návykových látek a především prevence kriminality a analýza pomocí dotazníků po absolvování návštěvy protidrogového vlaku.

Student:	datum	podpis
Dominik Rác	20.5.2021	Rác
Vedoucí práce:	datum	podpis
Mgr. Jan Kuda	20.5.2021	

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:	datum	podpis
doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	15. 2. 2021	
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti:	datum	podpis
RNDr. Růžena Ferebauerová	1. 3. 2021	
Prověřený rektor:	datum	podpis
doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	11. 3. 2021	

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí (ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Kudovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Rác, D. *Prevence kriminality- Protidrogový vlak jako jedna z forem preventivních aktivit v oblasti primární prevence užívání návykových látek a drogová závislost mladistvých: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. 64 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Kuda.

Bakalářské práce představuje praktickou část, v které je popsáno členění drog dle několika různých aspektů. Zaměřuje se na nejčastěji užívané drogy mladistvými jedinci a následně na bližší popis konkrétních drog včetně drogových závislostí. Praktická část bakalářské práce sestává z popisu, co je protidrogový vlak. Dále se skládá z dotazníkového šetření, sběr dat, zpracování, vyhodnocování. V praktické části je také zahrnuta analýza a interpretace dotazníkového šetření.

Klíčová slova: drogy, návykové látky, drogová závislost

ABSTRACT

RÁC, D. *Crime prevention - Drug train as one of the forms of preventive activities in the field of primary prevention of substance abuse and drug addiction of juveniles: bachelor's thesis* České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2021. 64 p. Supervisor: Mgr. Jan Kuda.

The bachelor thesis is a practical part, which describes the division of drugs according to several different aspects. It focuses on the most commonly used drugs by adolescents and then on a more detailed description of specific drugs, including drug addiction. The practical part of the bachelor thesis consists of a description of what a drug train is. It also consists of a questionnaire survey, data collection, processing, and evaluation. The practical part also includes the analysis and interpretation of the questionnaire survey.

Key words: drugs, addictive substances, drug addiction

Obsah

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	10
2.1 NÁVYKOVÁ LÁTKA.....	10
2.2 PREVENCE	10
2.3 PREKRIMINALITA	11
2.4 DĚTSKÁ PREKRIMINALITA	11
3 DRUHY NÁVYKOVÝCH LÁTEK	12
3.1 TABÁK	12
3.2 ALKOHOL.....	13
3.3 OPIÁTY	14
3.4 STIMULANTY	15
3.5 HALUCINOGENY.....	16
3.6 KANABIODY (KONOPNÉ LÁTKY)	17
3.7 EXTÁZE	17
3.8 SEDATIVA, ANALGETIKA A TRANKVILIZÉRY.....	18
3.9 TĚKAVÉ LÁTKY	19
4 TRESTNÁ ČINNOST MLADISTVÝCH.....	20
4.1 MLADISTVÍ A NEZLETILÍ.....	20
4.2 MLÁDEŽ	20
4.3 PRÁVNÍ VĚDOMÍ	21
5 KRIMINALITA MLADISTVÝCH	22
5.1 TRESTNÝ ČIN	22
5.2 KRIMINALITA.....	22
5.3 PACHATEL TRESTNÍHO ČINU	23
6 ZÁVISLOST.....	24
6. 1 ZÁVISLOST NA NIKOTINU	24
6. 2 ZÁVISLOST NA ALKOHOLU	24
6. 3 ZÁVISLOST NA OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTKÁCH.....	24
6.4 ABSTINENČNÍ SYNDROM	25
7 PRAKTICKÁ ČÁST	26
7.1 CO JE PROTIDROGOVÝ VLAK – TZV. REVOLUTION TRAIN	26
7.2 NÁVAZNÝ PROGRAM - „ TO JE ZÁKON, KÁMO!“	28
7.3 HISTORIE A SMYSL PROJEKTU REVOLUTION TRAIN.....	30

7.4 JAK PROJEKT PROBÍHÁ.....	31
7.5 PREVENCE KRIMINALITY	37
7.6 JAK SE PROJEKT VYVÍJEL.....	37
7.7 KDO FINANCOVAL TENTO PROJEKT	40
7.8 CO MŮŽETE ZÍSKAT ZA SPONZORING PROTIDROGOVÉHO VLAKU	42
7.9 TRASA PROTIDROGOVÉHO VLAKU	43
7.10 JAKÝ VLIV MÁ TENTO PROJEKT NA MLADISTVÉ.....	43
7.11 ZAMĚŘENÍ NA CÍLOVÉ SKUPINY.....	45
7.12 PONAUCENÍ	45
8 VÝZKUM.....	46
8.2 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	46
8.4 ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ DAT.....	48
8.5 ANALÝZA A INTERPRETACE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	48
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	59

Úvod

Téma bakalářské práce Prevence kriminality – Protidrogový vlak jako jedna z forem preventivních aktivit v oblasti primární prevence užívání návykových látek, jsem si vybral vzhledem k důležitosti tohoto tématu. Prevence je velmi důležitá pro děti základních a středních škol. Program Revolution Train je programem primární prevence, zaměřeným na práci s populací nezasaženou rizikovými zátěžemi.

Tato bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část, kde se v úvodu věnuji vymezením základních pojmů a druhům návykových látek. Popisuji návykové látky od prvopočáteční cigarety přes alkohol až po psychotropní a omamné látky. Ve srovnání s minulostí jsou v dnešní době plná media tématu o drogách, ať už o alkoholu či jiných návykových látkách, jenže mladiství se už drog vůbec nebojí, naopak jsou zvědaví, jaké to vlastně je. V současnosti se dají velmi lehce sehnat návykové látky, což je určitě velká hrozba i pro budoucí generace, proto je velmi důležitá prevence, která by se měla šířit ve velkém. O této tématice by se mělo dost často hovořit, jak ve školách, tak i v rodinách

V druhé části se věnuji praktické části, kde je popsán program Revolution Train. Zmiňuji se o historii a smyslu tohoto programu. Je důležité shlédnout tento vlak, protože bez samotného zhlédnutí, nemůže nikdo posoudit, jaký má tento projekt smysl. Závěrečnou práci využívám k tomu, abych shrnul vliv "autentického" příběhu prožitého ve vlaku a jeho následné vyhodnocení dotazníku z vlaku. Myslím si, že má určitě význam tento protidrogový vlak nadále navštěvovat a i kdyby to mělo ovlivnit jen jeden mladý život. Určitě je toto výborná metoda, jak předejít použití drog či vede k zamyšlení studentů, zda to někdy udělat.

Nadále jsem se v praktické části věnoval především prevenci kriminality, a jakým způsobem lze požívání návykových látek předcházet. Popisuji zde, jak se samotný projekt vyvíjel a kdo tento projekt financuje. Je zde poukázáno na cílové skupiny a tudíž ohrožující skupiny, které by měly být převážně poučeny, co

mohou návykové látky způsobit. Hlavním zaměřením byla závislost, léčba a trestná činnost páchaná ve spojení s návykovými látkami.

Tento projekt je opravdu jedinečný a rozhodně jsem se utvrdil, že tato myšlenka je velmi vhodná jako protidrogová prevence, jak pro žáky na základních školách, tak na středních školách či odborných středních školách. Ukázané realistické scény z vlaku jsou vhodné k vývoji protidrogového postoje ke konzumaci a zneužívání drog. Dotazník, který studenti vyplňovali, motivuje k tomu, aby přemýšleli o vlastním chování či o chování, které by mohli změnit či přehodnotit po zhlédnutí tohoto příběhu. Tento příběh je navíc velice zajímavý tím, že je natočen podle skutečné události.

Poslední část bakalářské práce se skládá z dotazníkového šetření, kde je popsán výběr vzorku respondentů, samotné dotazníkové šetření, sběr dat, zpracování i vyhodnocování, analýza a interpretace dotazníkového šetření.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je vliv protidrogového vlaku na mladistvé a na vymezenou cílovou skupinou ve věku 12 až 17 let.

V teoretické části bude představena charakteristika drog, jejich členění a základní drogová terminologie. Nadále se bakalářská práce zaměří na přehled návykových látek, které jsou užívané mladistvými jedinci. Následně budou některé návykové látky blíže popsány včetně drogových závislostí. V bakalářské práci nebude chybět ani pojem abstinenční syndrom a v neposlední řadě bude v teoretické části popsáno, co je trestný čin a co tomu předchází.

V praktické části bude popsán projekt zvaný Protidrogový vlak. Bude zde popsáno, kdo je autorem projektu, proč a kdy tento projekt vznikl. Také zde bude zmínka o tom, kdo tento projekt financuje, trasa vlaku a jaký vliv má na mladé lidi. Praktická část se bude skládat z dotazníkového šetření. Dotazník bude poskytnut studentům Střední školy diplomacie a veřejné správy s.r.o. Cílem bude zjistit, zdali studenti mají zkušenosti s užíváním drog, zda jim někdo někdy již nějakou drogu nabídl a zda je ovlivnila návštěva protidrogového vlaku. A v neposlední řadě pomocí dotazníku bude zjištěno, zda si uvědomují, co může droga způsobit.

2 Vymezení základních pojmů

2.1 Návyková látka

Paní Zoubková zmiňuje, co je **návyková látka**. Návykovou látkou naše trestní právo (§89 odst. 10) rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobílé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.¹ Návykové látky se dělí na omamné (angl. *narcotic drugs*), jimž se primárně rozumí deriváty opia a konopí, a psychotropní (angl. *psychotropic substances*). Pojem „návykový“ je hrubě nepřesný, protože řada „návykových“ látek není návykových. Souhrnným nadřazeným pojmem je *psychoaktivní látka*, která se od psychotropní odlišuje pouze tím, že není podávána v izolované podobě, např. nikotin v cigaretě.²

2.2 Prevence

Prevence - pochází z latinského slova *praevenire*, což znamená předcházet. Podle pana Miovského lze **prevenci** charakterizovat jako různorodý soubor opatření, jejichž cílem je odstranit či výrazně snížit přítomnost a následné šíření rizikového chování – drogovým závislostem, násilím, nemocem, zločinům apod.³ Obecně prevenci členíme na prevenci primární, sekundární a terciální. Podstatou **primární prevence** je předcházení vzniku rizikového chování u osob, u kterých se ještě rizikového chování nevyskytlo. Např. předcházení užití návykových látek u osob, které dosud nejsou s drogou v kontaktu. U **sekundární prevence** se jedná o předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání rizikového chování u osob, které jsou rizikových chováním ohroženi. Např. předcházení vzniku a rozvoji závislosti u osob, které již drogu užívají. Cílem **terciální prevence** je předcházení zdravotním nebo sociálním potížím v důsledku rizikového chování. Např. předcházení vážnému nebo trvalému zdravotnímu nebo sociálnímu poškození v souvislosti s užíváním drog.⁴

---

¹ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2, str.14

²<https://iuridictum.pecina.cz/> [online]. 2017 [cit. 2021-5-22]

³MIOVSKÝ, Michal, 2010. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: TOGGA. ISBN 978-80-87258-47-7, str.13

⁴BÁRTÍK, Pavel, MIOVSKÝ, Michal, ed. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Praha: Sdružení SCAN, c2010. ISBN 978-80-87258-47-7.,str. 28

2.3 Prekriminalita

Podle paní Zoubkové prekriminalita jsou činy trestné, kterých se dopouštějí děti před dosažením trestní odpovědnosti a které, pokud by ji spáchaly osoby starší, by byly považovány za trestné činy. V Československu do roku 1950 to bylo do 14 let věku dítěte, od roku 1950 se o nekriminalitu jedná do dovršení patnácti let věku dítěte.⁵

Prekriminalita je protispolečenská činnost dětí ve věku do 15 let, které nejsou trestně odpovědné, a to takového stupně spol. nebezpečnosti, že by byla trestným činem, kdyby se jí dopustila osoba trestně odpovědná. Stejně jako u pojmu delikvence jde o terminologické rozlišení trestné činnosti dětí do 15 let od trestné činnosti mladistvých od 15 do 18 let. Spolu s kriminalitou tvoří p. spol. jev kriminality mládeže.⁶

2.4 Dětská prekriminalita

Tímto termínem lze označit delikventní činy dětí do patnácti let. Dolní hranice je přibližně kolem pátého, šestého roku života.⁷ Jedná se většinou o přestupky, které nedosahují přílišné společenské závažnosti. Dětská prekriminalita je častější ve větších městech, narůstá s počátkem školní docházky a s věkem se stupňuje. Bývá užíváno také pojmu dětská delikvence.⁸

---

⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2, str.11-1

⁶ <https://encyklopedie.vseved.cz/prekriminalita> [cit. 2021-5-22]

⁷ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0, str.22

⁸ SOBOTKOVÁ, Veronika. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4042-3.

3 Druhy návykových látek

Návykové látky lze dělit podle nejrůznějších hledisek. Lze je jednoduše dělit na legální (alkohol, tabák, kofein) či nelegální (kokain, pervitin, LSD). Dále je lze dělit dle vzniku, tedy přírodní, syntetické a semisyntetické. Mezi přírodní drogy patří především produkty z konopí (marihuana, hašiš), opium, psychoaktivní houby (lysohlávky) a psychoaktivní rostliny (durman). Celkem bylo zjištěno cca 2500 psychoaktivních hub a rostlin. Mezi semisyntetické řadíme heroin, morfin a surové alkaloidy z námelu podobné LSD. Do této skupiny patří rovněž kokain a crack. Drogy jako pervitin, opioidy, extáze, těkavé látky či sedativa náleží do skupiny syntetických drog.⁹

Podle pana Kaliny se dělí psychotropní látky následovně: 1. Tabák 2. Alkohol 3. Opioidy a opiáty 4. Stimulanty 5. Halucinogeny 6. Kanabinoidy (konopné drogy) 7. Extáze 8. Sedativa, analgetika a trankvilizéry 9. Těkavé látky.¹⁰

3.1 Tabák

Slovo „tabák“ pochází pravděpodobně z označení ostrova Tobago, který je součástí ostrovního státu Trinidad a Tobago v Karibském moři. Na tomto ostrově byl údajně tabák poprvé objeven Evropanem. Španělé si osvojili toto slovo jako „tabaco“ a ostatní jazyky si ho přizpůsobily svému fonetickému systému. Jiné prameny poukazují na mexickou oblast „Tabasco“ či na arabské slovo „tabbaq“ – označení léčivých bylin.¹¹ Do Evropy se tabák dostal z Ameriky díky Walterovi Raleighovi v době vlády anglické královny Alžběty I.¹²

---

⁹ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6., str. 19-21

¹⁰ KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6., Str. 20

¹¹ <https://www.herbal-organic.com/cs/herb/2> [online]. [cit. 2021-5-18].

¹² KINDERSLEY, Dorling. *1001 otázka a odpověď*. 1. vyd. Bratislava: TIMY spol. s.r.o., 1996. ISBN 80-88799-24-4. S. 24 a 58.

Tabák bývá první návykovou látkou, se kterou se děti setkávají v podobném věku jako s alkoholem. K prvnímu sekání s cigaretami dochází zpravidla v rodině nebo u kamarádů či kamarádek.

Podle pana Nešpora v České republice umírá předčasně každý den asi 63 lidí na následky tabáku. Návykovou látkou v tabáku je nikotin. Tabák obsahuje i další škodliviny jako dehty nebo kysličník uhelnatý. Statistiky uvádí, že zhruba sedm z deseti mladých lidí, kteří začali kouřit, toho později lituje. Podle britských a amerických pramenů si kuřák zkracuje život o 20 až 25 let, každý druhý kuřák zemře na následky kouření, polovina předčasných úmrtí nastává už ve středním věku. Kouření tabáku vede k poklesu tělesné hmotnosti a může vyvolat bolesti žaludku. Dalším symptomem je, že pleť kuřáka rychleji stárne. Kouření způsobuje rakovinu, onemocnění dýchacích cest a srdeční nemoci dávkou asi dvou cigaret denně.¹³

Nikotin jako droga je příčinou libých pocitů, které vyvolává kouření tabáku a působí na receptory neurotransmiteru acetylcholinu. Nervové spoje, které v mozku uvolňují acetylcholin, fungují mimo jiné jako aktivátory mozkových hemisfér- oblastí zodpovědných za myšlení. Kuřáci proto tvrdí, že jim to díky nikotinu lépe myslí a že na ně tato látka má také mírné uklidňující účinky. Zkušenosti kuřáci umějí frekvencí a hloubkou vtahování dýmu do plic drogu přesně dávkovat. Bohužel kouření ohrožuje zdraví, protože dým obsahuje mnoho toxických látek. Cigaretový dým navíc obsahuje poměrně značné množství oxidu uhelnatého (produktu nedokonalého spalování), který se váže na krevní barvivo hemoglobin a snižuje jeho schopnost přenášet kyslík.¹⁴

3.2 Alkohol

Alkohol patří mezi tlumivé látky, ale je to droga s rozporuplnými účinky: v nižších dávkách působí povzbudivě (pocit euforie, uvolnění a ztráta zábran), ve větších dávkách je tlumivý (může utlumit i nervové centrum řídící dýchání a

---

¹³ NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. 2001. Praha: Portál, 2001. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80.7178-515-6, str.151

¹⁴ IVERSEN, Leslie L. *Léky a drogy: průvodce pro každého*. Přeložil Ivan KMÍNEK. Praha: Dokořán, 2006. Průvodce pro každého. ISBN 80-7363-061-3, str.55

způsobit zástavu dechu). Pokud bychom použili zastaralé rozdělení drog na měkké a tvrdé, alkohol by patřil jednoznačně mezi „tvrdé“ drogy.¹⁵

„Alkohol je jednoduchá chemická látka, která snadno proniká k různým orgánům včetně mozku. Její obsah v alkoholických nápojích kolísá zhruba od 2 – 3 % (pivo) do asi 40 % v destilátech. Důležitá není jen koncentrace alkoholu v tom kterém nápoji, ale i jeho množství. V jedné láhvi 12° piva je zhruba stejně alkoholu jako ve 2 „deci“ vína nebo půl „deci“ destilátu.“¹⁶

Podle nedávno zveřejněné Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD 2015) až 80 % dospívajících vnímá alkohol jako velmi snadno dostupný. V České republice přitom jde až o 90 % dospívajících. První sklenici alkoholu u nás děti konzumují průměrně ve věku kolem 12 let – tento věk neustále klesá. Ani další statistiky českým dětem nelichotí – podle zprávy OECD z roku 2015 u nás pravidelně pije a kouří dvakrát více mladistvých než před 20 lety.¹⁷

3.3 Opiáty

Návykové látky se rozdělují několika způsoby. Pan Janík se zmiňuje, že Opium je jinými názvy mekonium, thebaicum, laudanum- je to zaschlá šťáva nezralých makovic, která obsahuje množství různých alkaloidů. Bílá mléčná šťáva na vzduchu tuhne a hnědne. Asi čtvrtinu obsahu opia tvoří alkaloidy, z nich největší podíl náleží morfinu, a proto také celkový charakter účinku opia je jím určován.

Opium může vyvolat akutní otravu, která se od otravy morfiem liší hlavně tím, že její projevy nastupují pozvolněji a po delší době. Při kouření opia se účinky dostávají pozvolna, zpočátku dochází k euforii (povznesená nálada), ta přechází do příjemného snění s iluzemi, pocitem sladké únavy. Naši toxikomani již řadu let vyrábí tzv. BRAUN, což je směs uvedených látek vyráběná z kodeinu.

¹⁵ <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/alkohol/> [online]. [cit.2021-5-10]

¹⁶ NEŠPOR, Karel a Ladislav ČSĚMY. Alkohol u dětí a dospívajících - prevence a léčba: Alcohol in children and adolescents - prevention and treatment. *Praktický lékař: časopis pro další vzdělávání lékařů v praxi*. Praha: Česká lékařská společnost J. Ev. Purkyně, 2011, 91(6), 360-362. ISSN 0032-6739, str.55

¹⁷ <http://www.asociace.org/alkohol-a-deti/> [online]. [cit. 2021-5-10].

Vyvolává silnou závislost s výraznými odvykacími účinky. Na uvedené látce vzniká poměrně rychle výrazná fyzická závislost.

3.4 Stimulanty

Tyto látky povzbuzují organismus, navozují pocit bdělosti a skvělé výkonnosti. Mezi legální a nejrozšířenější stimulantia patří nikotin a kofein. Tyto drogy lze rozdělit dle jejich původu na přírodní- kokain, crack a syntetické- pervitin, extáze (MDMA).

U těchto drog jako u většiny drog se libé pocity postupně mění na nelibé. Závislý mají pocit, že se všichni na ně všichni koukají, mluví o nich, jsou vůči nim negativističtí (trpí tzv. „stíhou“)¹⁸

Kokain - Z alkaloidů obsažených v kokových listech má největší význam kokain. Typ návyku, se kterým se u kokainu setkáváme, představuje model závislosti na excitujících látkách. Při dlouhodobém zneužívání se vyvíjí obraz chronické otravy- vzniká kokainismus. Jak působí kokain v těle člověka- mozek: počáteční euforii vystřídá deprese, přicházejí halucinace a nakonec se může rozvinout paranoidní psychóza. Játra: klesá produkce nejdůležitějších enzymů. Plíce: Při inhalaci drogy se narušují buňky v dýchacích cestách, vznikají dechové potíže. Kokainista má jednak potíže tělesné: je sešlý, hubený, tělesně celkově chátrá, má lesklé, horečnaté oči, objevují se trávicí potíže. Nechutenství, nucení na zvracení, zvracení.¹⁹

Pervitin je zástupcem širší skupiny amfetaminových drog, resp. derivátů základní stimulační látky- amfetaminu. Jeho výroba není příliš složitá. Jako vstupní produkt slouží jiná stimulační látka, efedrin, který lze získat z různých kompozitních léků. Po extrakci jej pak lze za pomoci louhu, červeného fosforu a dalších chemikálií změnit na amfetamin. Po určité, individuálně různě dlouhé době, dochází prakticky u každého uživatele pervitinu k zásadním proměnám psychiky. Toxikomanické kruhy tento stav dobře znají a ve slangu má svůj výraz- „stíha“. Jde o rozvoj závažné duševní poruchy způsobené právě stimulační

¹⁸ SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1, str. 116-117

¹⁹ JANÍK, Alojz a Karel DUŠEK. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. Život a zdraví (Avicenum). ISBN 80-201-0087-3., Str. 45

drogou- o rozvoj paranoidního či paranoidně-halucinatorního syndromu v rámci vznikající toxické psychózy.²⁰

3.5 Halucinogeny

Halucinogeny jsou jak přírodního původu - psilocybin (tzv. houbičky), tak i syntetické látky- LSD.

Halucinogeny mohou vyvolávat tzv. flashbaky, při něm se dostavuje pocit jako po požití drogy, i když droga požitá nebyla. Nejpozději po roce až dvou abstinence flashbaky přestanou.²¹

LSD se vyskytuje v mnoha formách. Mohou to být tablety nebo malá kulatá zrnka velikosti špendlíkové hlavičky, jež se dají přilepit na spodní stranu lepicí pásky a odstříhávat podle potřeby. Nejrozšířenější formou LSD jsou čtverečky savého papíru zvané tripy. Je v nich napuštěný roztok LSD, který je bez barvy, chuti a zápachu. LSD je halucinogenní droga (ve skutečnosti je nejsilnější halucinogenní droga, který existuje). Někdy je popisována jako droga „rozšiřující vědomí“, protože přímo ovlivňuje mozek, takže uživatel vidí, slyší a vnímá věci jinak než normálně. Tato kosmická zkušenost se nazývá „trip“ a obvykle trvá okolo osmi hodin.²²

Halucinogenní houby obsahují účinné chemické látky psilocin nebo psylocybin. Jejich působení je podobné účinkům LSD. Zvyšuje se krevní tlak a tepová frekvence. Malá dávka vyvolá pocity štěstí, vzrušení a uvolnění. Velká dávka působí jasné a barvitě halucinace (příjemné nebo nepříjemné, stejně jako u LSD). Může dojít je zvracení a bolestem žaludku. Nejčastěji užívaným druhem mezi halucinogenními houbami jsou lysohlávky (*Psilocybe semilanceata*), které rostou v lesích a na polích. Užívání halucinogenních hub má četná rizika.

---

²⁰ PRESL, Jiří. *Drogová závislost*. 1995. Praha: Maxdorf, 1995. ISBN 80-85800-25-X., str. 15-16

²¹ NEŠPOR, Karel a Ladislav CSÉMY. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. 4., rozš. vyd. Praha: BESIP, 1997., str. 33

²² GANERI, Anita. *Drogy: od extáze k agonii*. Praha: Amulet, 2001. Alfabet. ISBN 80-86299-70-8., str. 40-41

3.6 Kanabiody (konopné látky)

Konopí je mezinárodními agenturami prosazovaný souhrnný název pro skupinu intoxikujících produktů. Tyto produkty pocházejí ze zeleného keře rostliny s pilovitými listy a štíhlými stvoly. Dorůstá do výšky od necelého metru do šesti metrů.

Marihuana, pod slangovým názvem maruška, mařena, seno, travka, tráva, gandža vzniká smíšením usušených a rozmělněných listů a vrchní rostlinné okvětní části konopí. Droga je nejčastěji užívána mezi mládeží. Marihuana s účinkem 2- 4 hodiny se kouří samostatně, nebo smíšená s tabákem. Tuto drogu lze dále aplikovat přidáváním do nápojů a sladkého pečiva, kdy účinek se projevuje až po několika hodinách a dlouhodobě přetrvává. Při kouření samostatné marihuany, tato cigareta obsahuje více rakovinotvorných látek nežli tabák.²³

Drogy z konopí vyvolávají chuť k jídlu, změna nálady, příjemné lhostejné uvolnění. Při vyšší dávce dochází ke krátkodobému selhání paměti, vzniká pocit zpomalení času.

Drogy této skupiny se z těla vylučují jen velmi pomalu, mají tendenci se ukládat v tukové tkáni. Po vykouření jedné cigarety lze prokázat 40- 50% THC v buněčných membránách po 4- 8 dnech, 10- 20% drogy po 30 dnech a 1% dokonce po 48- 138 dnech.²⁴

3.7 Extáze

Pan Nešpor uvádí, že extáze je syntetická droga s halucinogenním a budivým účinkem. Extáze může vyvolávat nespavost, neklid, podrážděnost, někdy i halucinace nebo pocity pronásledování. K dalším rizikům patří předávkování a postižení nervového systému, velké ztráty tekutin a dehydratace. Účinek drogy je dosti nepředvídatelný, dávka, kterou někdo dobře toleruje, může u jiného vyvolat těžkou otravu. Předávkování může nastat po jednorázové dávce nebo po

---

²³ NOŽINA, N. *Svět drog v Čechách*. 1977. Praha: KLP, 1977. ISBN 80-85917-36-X., str. 42

²⁴ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-086-3., str. 24

opakovaných dávkách, je možné postižení ledvin a srdce. Velmi ohrožující je kombinace s alkoholem nebo s kofeinem.²⁵

Pan Kalina zmiňuje, že u jedinců, kteří látku užívají, většinou vyvolává příjemné, lehce kontrolovatelné emoční stavy, bezstarostné stavy, pocity štěstí a blaha často doprovázenými halucinacemi. Jedinec užívající extázi většinou vyvíjí převážně vysokou taneční aktivitu. Taneční aktivitu může vyvinout tak vysokou, až dojde k celkovému vyčerpání. Uživatel pocit vyčerpání buď nevnímá, anebo je pocit přerušen příjemnými prožitky. Tento stav může mít za následek tělesné poškození.²⁶

3.8 Sedativa, analgetika a trankvilizéry

Podle pana Nešpora sedativa nebo též tlumivé látky se užívají nejčastěji, na spaní“, proti bolestem nebo, na uklidnění“. Mají vedlejší účinky a většina z nich může po čase vyvolat závislost s těžkými odvykacími potížemi.²⁷

Sedativa mohou způsobit psychickou i fyzickou závislost. Nejrizikovější z hlediska vzniku závislosti jsou barbituráty.²⁸ Abstinenční příznaky se projevují např. nespavostí, neklidem, pocity úzkosti, zvýšenou mrzutostí až agresivitou. Při předávkování naopak nastává ospalost, špatná koncentrace, závratě, vyhasínání reflexů až po ztrátu vědomí a smrt. Fatální může být kombinace barbiturátů s alkoholem.²⁹

Analgetika jsou látky tlumící bolest (vnímání bolesti). Jsou to léky proti bolesti a většina těchto léků jsou návyková. Volba analgetika záleží na příčině, typu a intenzitě bolesti. K dispozici jsou ve formě léků užívaných ústy, injekcí nebo náplastí. Při chronické bolesti lze použít přípravky s postupným

---

²⁵ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-086-3., str. 147

²⁶ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6 str. 200

²⁷ NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-086-3., str. 152

²⁸ *Barbituráty - Skupina látek se silně tlumivými účinky na CNS, např. amobarbital, pentobarbital, phenobarbital a secobarbital. Jsou užívány jako antiepileptika, anestetika, sedativa, hypnotika a méně obvykle jako anxiolytika (léky proti úzkosti)*

²⁹ <https://www.nzip.cz/clanek/781-zavislost-na-lecich-sedativa> [online]. [cit. 2021-5-10].

uvolňováním účinné látky. Analgetika ovlivňují mozkové struktury, které bolestivé podněty "zpracovávají" nebo ovlivňují citlivost nervu vůči bolesti.³⁰

Trankvilizéry – léky zmírňující pocit úzkosti a duševního napětí, zklidňující léky. Užívají se při neuróze vč. jejích orgánových projevů „žaludeční, střevní, srdeční“ neuróza, krátkodobě k odstranění úzkosti před nepříjemným výkonem včetně operace, k překonání těžkých životních otřesů apod.³¹

3.9 Těkavé látky

Těkavé látky se dělí do čtyř různých skupin: Za prvé kapaliny, které se vypařují při pokojové teplotě. Ty jsou obsaženy v řadě běžně dostupných domácích a průmyslových produktů, jako jsou například ředidla, odmašťovadla, benzín, lepidla, či fixy.

Za druhé spreje jako například barvy ve spreji, deodoranty, spreje na vlasy a spreje na ochranu tkanin. Za třetí plyny včetně lékařských anestetik (éter, chloroform, oxid dusný známý jako „rajský plyn“), butanových zapalovačů, propanových lahví, šlehaček ve spreji. Za čtvrté nitrity, což je chemická látka obsažená v přísadách, která prodlužuje trvanlivost jídla, v čisticích prostředcích na kožené zboží, ozdobách interiérů a tak dále. Jsou řazeny do zvláštní kategorie inhalantů, které účinkují přímo na centrální nervový systém, mozek a míchu. Užívají se zejména jako povzbuzovače sexuální výkonnosti a jsou známy jako „poppers“.³²

Pan Nožina uvádí, že inhalanty jsou těkavé chemické látky, které jsou vyráběné jak pro obchodní, tak i pro lékařské využití. Představitelem této skupiny je oxid dusný, chlorofon. Za pomoci novodobé chemie byly vynalezeny mnohé prostředky obsahující prchavá rozpustidla, které byly pro veřejnost dostupnější. Postupně se v průmyslu a každodenním životě běžně setkáváme např. s lepidly, benzínem, čisticími prostředky.³³

³⁰ <https://www.linkos.cz/slovnicek/analgetika/> [online]. [cit. 2021-5-10]

³¹ <http://lekarске.slovníky.cz/pojem/trankvilizery> [online]. [cit. 2021-5-10].

³² <https://www.drogy.cz/inhalanty> [online]. [cit. 2021-5-10].

³³ NOŽINA, M.: *Svět drog v Čechách*, KLP, PRAHA, 1997, s. 42

4 Trestná činnost mladistvých

Trestná činnost mladistvých je závažným negativním společenským jevem, který tvoří předobraz budoucí kriminality dospělých pachatelů. Podle prováděných výzkumů má věk pachatele významný vliv na způsob páchaní trestných činů.³⁴

Nejčastější delikty mladistvých:

alkoholismus, toxikomanie

záškoláctví

vandalství (poškození cizí věci)

neoprávněné užívání motorového vozidla

loupeže

krádeže

ublížení na zdraví

4.1 Mladiství a nezletilí

Pan Matoušek popisuje, že výraz mladiství používáme v souladu s naší trestněprávní úpravou. Dále uvádí, že je to člověk od 15 do 18 let, který má na rozdíl od dospělého sníženou trestní odpovědnost. Ve slovníčku pana Matouška je uvedeno, že člověk od narození do 15 let, nemá trestní odpovědnost a někdy pro jedince tohoto věku používají orgány činné v trestním řízení označení jako nezletilý.³⁵

4.2 Mládež

Mládež je ve společenských vědách spojována s různými věkovými kategoriemi. Paní Zoubková uvádí, že ve statice kriminality pojem mládež chápán

---

³⁴ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0., str. 474

³⁵ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8., str. 311,313

v užším smyslu – zahrnuje děti a mladistvé, nikoli mladé dospělé. Pod pojmem mládež policie vykazuje fyzické osoby od narození do věku osmnácti let.³⁶

4.3 Právní vědomí

Pro brněnského právního teoretika Miloše Večeře, který je spolu s Martinou Urbanovou autorem zřejmě jediné moderní české učebnice sociologie práva, „právní vědomí představuje projekci právní oblasti, zejména objektivního práva jako systému právních norem, do vědomí sociálních subjektů“.³⁷

---

³⁶ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2, str.12

³⁷ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Vybrané kapitoly ze sociologie práva: učební text pro bakalářské studium*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7913-7., str. 222

5 Kriminalita mladistvých

Kriminalita mladistvých je velmi závažný společenský jev, kterým se zabývají odborníci z různých profesí. Společnost se v současné době intenzivněji zaměřuje na problematiku kriminality mládeže. Obavy z narůstající brutality u kriminality mladistvých se zvyšují, z tohoto důvodu jsou kladeny vyšší požadavky na represivnější přístup k mladistvým pachatelům.³⁸

5.1 Trestný čin

V úvodu bych chtěl popsat základní pojmy, druhy drog a jejich účinky. Pan Chmelík uvádí, že trestný čin je spáchání trestného činu trestně odpovědným pachatelem, který svým protiprávním jednáním ohrozil nebo porušil zájmy chráněné trestním zákonem.³⁹ V trestních předpisech je napsáno, že k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.⁴⁰

5.2 Kriminalita

Podle paní Zoubkové, je kriminalita (zločinnost) úhrn sociálně škodlivých jevů, které jsou stanoveny v trestních kodexech. Dále uvádí, že je to je sociálně-patologický jev, který doprovází lidskou společnost a spolu s jejím vývojem se mění i její jevové formy.⁴¹ Problematika kriminality a převážně kriminality mládeže je jedním z nejzávažnějších společenských problémů současnosti.

---

³⁸ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3., str. 554

³⁹ CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN - 978-80-7201-785-0., str. 53

⁴⁰ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*, 2019. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-322-4.

⁴¹ ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2, str.11

5.3 Pachatel trestního činu

Pachatelem trestného činu, jak jej definuje § 9 odst. 1 TZ, je ten, kdo trestný čin spáchal sám. Jedná se tedy o osobu, která svým vlastním jednáním sama naplnila formální a materiální znaky trestného činu. Trestným činem je přitom v souladu se zásadou legality pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně.⁴² V knize „Mládež a delikvence“ pan Matoušek uvádí, kdo je pachatel trestného činu. Pachatel je ten, kdo se dopustil trestného činu nebo kriminálního chování.⁴³

---

⁴² CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN - 978-80-7201-785-0., str. 219

⁴³ MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8., 313

6 Závislost

Podle státního zdravotního ústavu má závislost mnoho tváří a podob, v podstatě může vzniknout na čemkoliv. Každý z nás je individuální, všichni máme schopnost odolávat různým druhům pokušení jinou. Člověk nemusí být závislý jen na nějaké látce (alkoholu, cigaretách, drogách), ale i na činnostech (hraní hazardních her, sexu, práci).⁴⁴

6.1 Závislost na nikotinu

Závislost na nikotinu (závislost na tabáku, závislost na cigaretách) je chronickou nemocí. Není to jen zlovyk. I když existují lidé, kteří se cigaret dokázali vzdát sami a ze dne na den, většina závislých se neobejde bez lékařské pomoci.⁴⁵

6.2 Závislost na alkoholu

Paní Zoubková s paní Moulisovou uvádí, že za alkoholické nápoje jsou podle našeho právního řádu považovány lihoviny, destiláty, víno, pivo a jiné nápoje, které obsahují více než 0,75 objemového procenta alkoholu (§1 odst. 2 zákona ČNR č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholizmem a jinými toxikomaniemi). V Evropě a Severní Americe je alkohol tradiční a legální drogou. Alkohol patří do skupiny hypnosedativ s krátkodobým účinkem.⁴⁶

6.3 Závislost na omamných a psychotropních látkách

Drogová poradna popisuje, že toxikoman je souhrnné označení pro uživatele jakýchkoliv drog. Může tak být označen uživatel jak stimulanty, tak i tlumivých, nebo úplně jiných látek. Naopak narkoman je uživatel látek, které mají narkotický (tlumivý) efekt jako jsou například opiáty, apod.⁴⁷Podle Svatoše je

⁴⁴ <https://www.nzip.cz/clanek/320-zavislost-zakladni-informace> [online]. [cit. 2021-5-5]

⁴⁵ www.mojezdravi.cz/nemoci/koureni-2027.html [online]. [cit. 2021-5-18].

⁴⁶ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M.: *Kriminologie a prevence kriminality*, Armex Publishing, 2004, s. 119

⁴⁷ <http://www.drogovopradna.cz/dotazy/30335/vyznam-slova-narkoman.html>

tolerance schopnost snášet určité látky. Úzus drog znamená upotřebením drog jako léku, Misúzus je nadměrná aplikace léků, Abúzus znamená zneužívání drog.⁴⁸

6.4 Abstinenční syndrom

Pan Zapletal uvádí, že abstinenční syndrom je odvykací syndrom.⁴⁹ Dále popisuje, že abstinenční syndrom má příznaky vyskytující se v různé intenzitě při závislosti na všech návykových látkách – např. pocení, třes, zvýšená teplota, nechutenství, příznaky životu nebezpečné – deprese, epileptický záchvat, sebevražedné jednání.

---

⁴⁸ HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. 2009. Praha: Leges, 2009. ISBN 9788087212271., str. 202

⁴⁹ NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5., str. 45-46

7 Praktická část

Praktická část bakalářské práce navazuje na teoretickou část. Na úvod definuji, co je protidrogový vlak. Dále zmiňuji, jak projekt přesně probíhá a jak se projekt nadále vyvíjí. Věnuji se také výběru dotazníkového šetření, který se zabývá cíleně na otázky spojené s příběhem v protidrogovém vlaku. Dotazníky vyplňovali studenti SŠ ve věku patnáct až osmnáct let, kteří se tohoto projektu zúčastnili a to na vlakovém nádraží v Praze v Dejvicích nebo v Mostě na vlakovém nádraží. Na základě současné situace vládních omezení spojených s pandemií viru SARS COV-19 bude dotazníkové šetření poskytnuto respondentům v online formě.

7.1 Co je protidrogový vlak – tzv. Revolution Train

Program Revolution Train je programem primární prevence, zaměřeným na práci s populací nezasaženou rizikovými zátěžemi. Je součástí širšího systému primární prevence rizikového chování, využívá mezioborového přístupu, odpovídá potřebám cílové skupiny a podporuje ji v dosažení optimálního fyzického, duševního a sociálního zdraví a kvality života (viz dále cílová skupina programu).

Protidrogový vlak je preventivní projekt založený na smyslovém prožitku a interaktivním vnímání. Projekt Revolution Train rozšiřuje dosavadní přístupy k primární protidrogové prevenci.⁵⁰

Obrázek 1: Protidrogový vlak v Dejvicích⁵¹

⁵⁰ https://www.revolutiontrain.cz/v2/data/Methodika_RT_WEB_v2018_05_31.pdf [online]. [cit. 2021-5-18]

⁵¹ Novcesko.cz/projekty.php [online]. [cit. 2021-5-23].

Cílem vlakového programu je prostřednictvím zapojení všech lidských smyslů efektivně zapůsobit na návštěvníka vlaku, na jeho pohled na legální i nelegální drogy, závislosti a inspirovat jej k pozitivním životním volbám. Součástí projektu jsou návazné programy a sběr anonymních dat, která pak mohou jednotlivá města využít pro tvorbu koncepcí protidrogové prevence. Základnou protidrogového vlaku je nádraží Praha -Dejvice, odkud vlak pravidelně vyjíždí do regionů na turné – trasy se přizpůsobují aktuálnímu zájmu škol a měst. Souprava REVOLUTION TRAIN je 300 tunovým a 165 metrů dlouhým kolosem a zároveň médiem, jež vzbuzuje zájem široké veřejnosti a otevírá nové možnosti spolupráce v oblasti prevence.

Obrázek 2: Protidrogový vlak v Dejvicích⁵²

Protidrogový vlak je základním a nejdůležitějším prvkem ve struktuře programu, od něhož se odvíjejí další nástroje. Jedná se o speciálně upravenou vlakovou soupravu, tvořenou celkem šesti vagony. Ty jsou uzpůsobeny do podoby multimediálních sálů, které návštěvníci vlaku (klienti programu) procházejí a sledují v několika rovinách příběhů o příčinách, vývoji a důsledcích závislosti. Vedle vstupního a výstupního vagonu je každý z vozů rozdělen do tří sekcí a to za prvé do kinosálu, za druhé do dialogu s výkladem a za třetí do výstavního prostoru. Vlakem provádí lektor, prohlídka vlaku trvá obvykle 90 minut.⁵³

⁵² Obrázek číslo 3- Protidrogový vlak v Dejvicích

⁵³ [http: ://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php](http://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php) [online]. [cit. 2021-5-18].

7.2 Návazný program - „To je zákon, kámo!“

Součástí projektu REVOLUTION TRAIN je dlouhodobá práce s cílovými skupinami a koordinace činností s partnerskými organizacemi i místními experty na prevenci.

Unikátní prostředí vlaku nabízí možnost okamžité neformální diskuse s vrstevníky, učitelem a odborníkem. Po skončení projekce lektori předávají pedagogům doporučení k návazné diskusi a další práci s tématem vlakového příběhu ve třídách. Ve spolupráci s městy pořádáme výstavy slohových a grafických prací návštěvníků vlaku.

S časovým odstupem práce s žáky a studenty pokračuje v podobě návazného programu „To je zákon, kámo!“. Jeho realizací je zajištěna kontinuita programu po návštěvě Protidrogového vlaku. Žáky ve škole navštíví lektori Protidrogového vlaku nebo lokální preventisté, kteří s dětmi navazují na vlakový příběh.

„To je zákon, kámo!“, vznikl ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou SKPV PČR a zajišťuje komplexnost primárně preventivního konceptu Protidrogového vlaku. Národní protidrogová centrála se od počátku zapojila jako odborný poradce a garant návazného programu. Návazný program byl poprvé představen ve školním roce 2017/2018. Za poslední dva školní roky preventivní program absolvovalo 13000 žáků a studentů. V roce 2018 návazný program zaštitilo Policejní prezidium ČR Krajští preventisté PČR se do něj aktivně zapojili a navštěvují s tímto preventivním programem školy. V současné době působí po celé České republice na sto vyškolených lektorů návazného programu z řad policie.

- Jak co nejučinněji odmítnout nabízenou drogu?
- Co je legální a co už nezákonné?
- Kde je hranice mezi přestupkem a trestným činem?
- Jak se liší krádež od loupeže?
- Co pro Tebe znamená svoboda?

Těmito a dalšími otázkami se zabývá návazný program „To je zákon, kámo!“, který navazuje na „vlakový příběh“. Žáci sledují tento příběh z nové perspektivy

policejních týmů. V rámci soutěžení jednotlivých skupin se dozvídají více o okolnostech vzniku drogové závislosti, možnostech její léčby i rizicích trestně právních následků. Cílem programu je prohloubit diskusi o rizicích závislostí, zvýšit u cílové skupiny motivaci ke zdravému životnímu stylu a zároveň zvýšit povědomí o trestně právní odpovědnosti. Žáci navíc dostávají příležitost uvědomit si, že problematika drog není záležitostí vzdálenou, ale mohou se s ní setkat i ve svém nejbližším okolí.

Ze strany žáků a pedagogů je program přijímán velmi pozitivně. Žáci hodnotí kladně týmovou práci a možnost shlédnout vlakový příběh znovu. S odstupem času mají možnost zaměřit svou pozornost na jiné detaily, kterých si ve vlaku nevšimli. Z pedagogického hlediska je především oceňováno prohloubení příběhu o informace z trestněprávní roviny a celkové zpracování projektu.⁵⁴

Evaluace projektu

V průběhu školního roku 2018/19 byl primární protidrogový program REVOLUTION TRAIN evaluován pomocí dotazníkového šetření ověřujícího znalost účastníků v oblasti trestněprávní odpovědnosti před absolvováním komplexního programu a po něm.

Ukázka vyhodnocení zpětné vazby od pedagogů

Ukázky výsledků dotazníkového šetření pedagogů v rámci Návazného programu:

Na otázku "Jak hodnotíte návazný program?" odpovědělo 69,64 % pedagogů z celkového počtu 112, že žáky návazný program rozhodně zaujal a 25,89 % si myslí, že je zaujal, že se účastnili programu aktivně a byli vtaženi zpět do příběhu.

Na programu pedagogové nejvíce (74,11 %) ocenili trestněprávní rovinu, ze 42,86 % týmovou práci a z 36,61 % prohloubení příběhu. V tomto případě mohli pedagogové vybrat více odpovědí.

---

⁵⁴ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/navaznost.php> [online]. [cit. 2021-5-23].

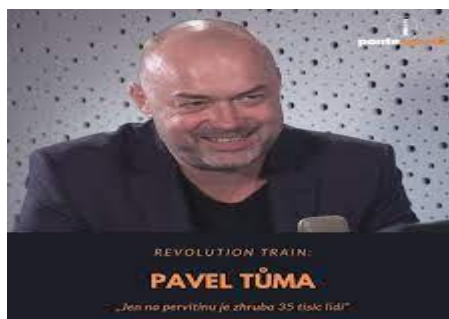
64,29 % pedagogů se domnívá, že na základě prohloubení informací z návazného programu lze u žáků očekávat pozitivní změnu chování, postojů a hodnot. 16,07 % z nich si myslí, že změnu postojů rozhodně očekává a 16,07 % pedagogů neví, zda tomu tak bude.

Podle názoru 65,18 % učitelů se žáci rozhodně dozvěděli nové informace, které jim mohou v životě pomoci při rozhodování a 29,46 % pedagogů si myslí, že se takové informace dozvěděli.⁵⁵

7.3 Historie a smysl projektu Revolution Train

Autorem projektu Revolution Train je pan Pavel Tůma, který se vyjadřuje k tomuto projektu „V roce 2000 jsem si do diáře nakreslil první náčrty protidrogového vlaku - krátil jsem si tím cestu obyčejným vlakem. Netušil jsem, že uplyne dlouhých patnáct let, než se moje plány dostanou tak daleko, aby protidrogový vlak pravidelně navštěvovaly děti. Cesta k tomuto cíli byla dlouhá a často plná frustrace. Projekt přežil i svou klinickou smrt.“

Provozovatelem Protidrogového vlaku je Nadační fond Nové Česko. RT je v této době jeho jediným projektem, ve stadiu plánování je projekt Interaktivní hřiště – preventivní park, v této době je realizován pilotní projekt. Existuje několik dalších projektů, které jsou ve fázi konceptu. Informace jsou dohledatelné na webových stránkách Nadačního fondu – www.novecesko.cz (Nadační fond Nové Česko, 2014).

Obrázek 3: Autor projektu Revolution Train – Pavel Tůma⁵⁶

---

⁵⁵ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/navaznost.php> [online]. [cit. 2021-5-23].

Tento projekt je vytvořen tak, že žáci ZŠ, studenti SŠ, rodiče či veřejnost procházejí jednotlivé vagony, kde se odehrává příběh, který vypráví mladík, který již není mezi živými a chce se podělit o svůj příběh a osud. Pan Tůma se k tomuto projektu vyjadřuje:

„Náš příběh je podle skutečnosti. Je o klukovi, který se před šestnácti lety předávkoval. Toho Michala jsem znal, byl to můj velmi dobrý kamarád,“ popisuje pro server iROZHLAS.cz během návštěvy vlaku Pavel Tůma, jeden z autorů Protidrogového vlaku známého i jako Revolution train, co ho k projektu inspirovalo. Protože tento moment pana Tůmu velmi zasáhl, proto se rozhodl pro tento projekt. Tvrdí, že má určitě smysl a doufá, že ovlivní převážně mladistvé, aby si užívání drog rozmysleli. Pan Tůma se zastavil s vlakem v Kralupech nad Vltavou, kde poskytl krátký rozhovor a k celému projektu se zmiňuje takto: „*My jsme do našeho vlaku, který má 6 vagónů, zkopírovali opravdu nebezpečná místa, která nechceme, aby děti v současné době ještě navštěvovaly, jako je squat, autonehoda, bar. Vedeme pomocí takové zážitkové metody s dětmi dialog o tom příběhu mladých lidí, který je natočen podle skutečnosti. Chceme dětem ukázat, jak nenápadně to začíná a jak drsně to může skočit.*“⁵⁷

7.4 Jak projekt probíhá

Skupinka dětí vstupuje do prvního vagonu, kde Vás seznámí tzv. průvodce s celým projektem. Dále děti dostávají propisky a papíry, aby vyplňovali odpovědi na otázky, které jim budou ve vlaku položeny. Děti se usadí v prvním vagonu, ve kterém jsou sedačky a na stěnách jsou vymodelované lidské orgány. Také se zde nachází na levé straně malá obrazovka, kde se objeví chlapec s kapucí, kterému nejde vidět do obličeje. Poslední věc, která se v tomto vagonu nachází, je plátno.

Příběh začíná vyprávěním mladého chlapce, který odstartuje celý projekt větou, „*Povím Vám příběh. Již nejsem mezi živými....*“ Poté se na plátně rozjíždí příběh ve skatu parku, kde na lavičce sedí Petra a k ní si přisednou Jana a Zuzana.

---

⁵⁶ <https://www.listennotes.com/podcasts/ponte-reports/pavel-t%C5%AFma-revolution-train-fRQ2wm0LCYs/> [online]. [cit. 2021-5-23].

⁵⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=Q9mpr0lmFHc> [online]. [cit. 2021-5-18].

Petra náhle vytáhne cigarety a nabídne je Janě i Zuzaně. Jana cigaretu přijme a Zuzana jí odmítne. V tu dobu se zastaví příběh na plátně a děti mají zaškrtnout anonymně do svého papíru, zda by si také vzaly cigaretu, nebo by jí odmítly.

Dále se v příběhu zmiňuje Jana, že dostala lístky na fotbal a ptá se dívek, zda také půjdou. Dívky odpoví, že také dorazí na fotbalové utkání, kde se setkávají s chlapci. Fotbalové utkání končí výhrou daného klubu a chlapci poté nabídnou dívkám, zda s nimi půjdou do baru. Všichni představitelé v příběhu se přemístí do baru a zde se setkávají s alkoholem. Dívky si původně chtějí objednat víno s vodou, ale poté, co zjistí, že Marcel (jeden z představitelů) jim objedná cokoli, si dívky objednají džus s vodkou. Jediná Zuzana si objedná pouze džus. Zde se opět příběh zastavuje a účastníci ve vlaku dostávají otázku, zda by si objednali alkohol či ne.

Příběh pokračuje tím, že Marcel si kupuje v tomto baru extázi, tzv. taneční drogu a nabízí jí dívkám. Jana s Petrou tuto drogu přijímají a Zuzana jí odmítá. Poté jdou všichni před bar a předávají si tzv. joint, pouze Zuzana joint odmítá. Pak se příběh zastaví a děti dostanou otázku, zda má hulení trávy nějaká rizika. Účastníci vlaku si mohou vybrat z odpovědí, že hulení trávy nese žádná, malá, střední nebo velká rizika.

Následně se Marcel a jeho kamarád Jirka rozhodnou, že pojedou autem a přemlouvají dívky, aby jeli s nimi. Zuzana je varuje, aby dívky s nimi nejeli, protože jsou pod vlivem psychotropních látek. Zde se opět příběh zastavuje a děti dostanou otázku, kdo by jel s Marcelem a kdo ne.

Dívky nakonec neposlechnou a do auta nasedají. Zde se řidič Jirka před dívkami předvádí a svou rychlou jízdou způsobí autonehodu, kdy se střetne s motorářem, který na místě umírá. Poté se příběh zastaví a plátno se vytáhne, pod plátnem je vidět zdemolované auto s motorkou. A v dálce slyšíte Janu, jak říká: „*Pomozte mi, Jirko, tys ho zabil*“.

Následkem nehody Jana přijde o oko, Jirka jde do vězení. V příběhu dále vidíme, že Petra se s Janou moc nekamarádí a Petra je pod vlivem Marcela.

Obrázek 4: Záběr prvního vagonu v Revolution Train ⁵⁸

Následně všichni účastníci přecházejí do druhého vagonu, kde se vyskytuje bar. Zde se průvodce ptá, kolik stojí krabička cigaret a spočítá, kolik peněz utratí kuřák za celý rok. Některé reakce dětí jsou překvapivé, kolik kuřák prokouří za jeden rok.

Obrázek 5: Záběr baru v Revolution Train ⁵⁹

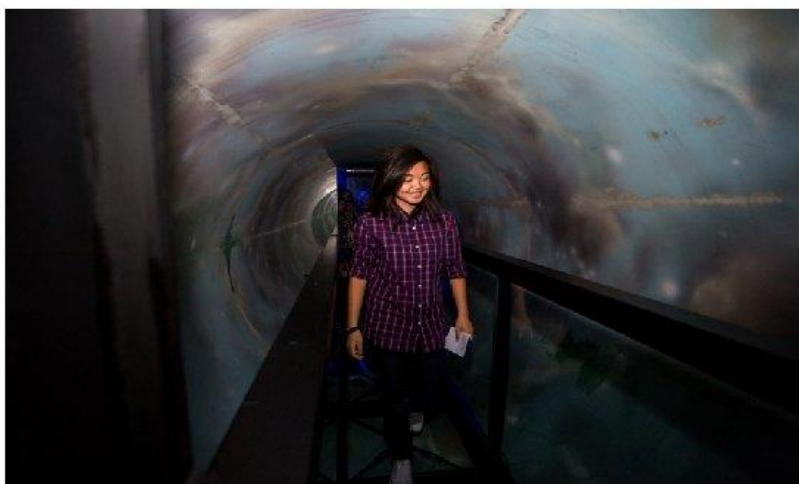
Pak všichni účastníci prochází do dalšího vagonu, kde je takový velký válec, který se točí a má představovat pocity, které ve Vás vyvolává droga, po

⁵⁸ Obrázek číslo 3: <https://www.jiskra-benesov.cz/clanek/revolution-train-1183> [online]. [cit. 2021-5-18].

⁵⁹ <https://www.startovac.cz/projekty/revolution-train/> [online]. [cit. 2021-5-18].

kteře se s Vámi točí svět. Na každého tento pocit působí jinak. Někomu se točí hlava a s někým to nedělá vůbec nic. Na mě to působilo tak, že se mi hlava skutečně točila a chtěl už jsem přejít do bezpečné zóny. Určitě má tato myšlenku, že si každý může vyzkoušet, co s Vámi toto točení udělá.

Revolution Train - Protidrogový vlak

Obrázek 6: Záběr z Revolution Train – druhý vagon⁶⁰

Dále příběh pokračuje tak, že Petra se začne scházet s Marcelem, který jí postupně nabízí různé druhy drog. Petra se začne hádat se svou matkou, která u Petry najde drogy. Nakonec Petra uteče z domova a začne bydlet s Marcelem v takovém doupěti. Marcel se svým kamarádem kupuje a následně prodává drogy. V příběhu vidíme situaci, kdy policie udělá tzv. razii a pronásleduje Marcelovo auto, kde je v autě se svým kamarádem Lukášem. Nakonec Marcela policie zastaví a v kufříku auta objeví různé druhy drog, převážně pervitin.

Dále na plátně děti vidí, jak se Marcelův kamarád Lukáš ocitne na policejní stanici a jak je vyslýchán. Zde se ho policista ptá, zda nabízel drogy i dětem. Lukáš odpovídá, že dětem drogy pouze daroval a nechtěl za to žádnou finanční hotovost. Policista následně sděluje Lukášovi, jaká sazba mu může hrozit za poskytování drog dětem.

⁶⁰ <https://www.startovac.cz/projekty/revolution-train/> [online]. [cit. 2021-5-18].

Poté se příběh zastaví a plátno se vytáhne. V dalším vagoně se nachází policejní místnost, kde je uprostřed stoleček a dvě židle naproti sobě. Poté průvodce vyzve, kdo si chce zahrát na policistu nebo drogového dealera.

Obrázek 7: Záběr z Revolution Train - Policejní místnost⁶¹

V dalším vagonu je vyrobena tzv. policejní cela, velmi malá. Jsou tam udělané mříže a průvodce Vám nabízí, že si můžete zkusit, jaký je to pocit být tam zavřený o malé rozloze na malou chvíli. Je to hrozný pocit být zavřený. Pokud si to člověk zkusí, je rád, že je osvobozen a může si volně chodit a je svobodný.

Obrázek 8: Záběr z Revolution Train - Policejní cela⁶²

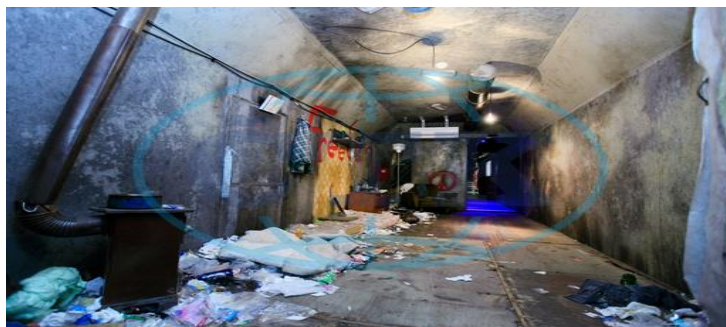
⁶¹ <https://www.olomouc.cz/zpravy/clanek/> [online]. [cit. 2021-5-18].

⁶² Obrázek číslo7: Vlastní fotka z Revolution Train

Následně děti vstoupí do dalšího vagonu, kde se opět usadí na sedačky a příběh pokračuje. Marcel nemá žádné peníze a Petra rozhodne peníze získat. Nejprve jde do obchodu, kde chce něco ukrást, ale to se jí nedaří. Dále zkusí získat peníze prostituci, která jí také moc nejde, ale nakonec to zvládne. Za jeden pohlavní styk dostane 1000,- Kč, za které okamžitě nakoupí drogy. Pak tyto drogy přinese Marcelovi a oba drogy aplikují. Druhý den najde Jana Petru v zuboženém stavu a zachrání ji za 5 minut dvanáct. Petra se ocitne v nemocnici, kde jí lékař sděluje, že je těhotná a že má žloutenku. Lékař Petru varuje, že to nebude mít lehké a pošle Petru do léčebny. Petra léčbu podstoupí a po 4 letech je propuštěna domů. V příběhu vidíme, že Petry matka se starala o jejího syna, zatímco byla Petra v léčebně.

Poté, co opustí Petra léčebnu, navštíví Petra Marcela. Marcel se nachází v nějakém squatu a Petra ho přemlouvá, aby se šel léčit, že se může z drog dostat jako ona. Zde se příběh zastaví a je položena poslední otázka, zda Marcel poslechne Petru a nastoupí léčbu nebo si dá raději dávku. Marcel si nakonec píchne poslední tzv. zlatou dávku, při které umírá.

V posledním vagonu veřejnost může shlédnout vagon, kde je místo drogově závislých lidí. Je to velmi působivé a má to i čichové stopy. Tento poslední vagon je zcela šedivý, protože má tento člověk velmi poškozené všechny orgány. Je to velmi působivé a zcela autentické a je dobře, že děti mohou vidět tuto místnost, aby jim otevřela oči, kam až Vás drogy zavedou.

Obrázek 9: Záběr z Revolution Train - Doupe drogově závislých⁶³

⁶³ <http://multimedia.ctk.cz/foto/index?documentID=41418773&select-continue=1>. [online]. [cit. 2021-5-18].

Myslím si, že je velmi důležité, aby si mladí lidé a děti v pubertálním věku uvědomili, že používání psychotropních látek může skutečně vést k fatálním následkům a může skončit smrtí. Tento příběh je natočen podle skutečnosti a myslím si, že autor projektu pan Tůma přesně vystihl drsnou realitu skutečného světa, který může prožít každý z nás. Anebo naopak ho tento svět zcela odradí a může se tomuto světu vyhnout.

7.5 Prevence kriminality

Revolution Train je preventivní projekt založený na smyslovém prožitku a interaktivně. Tento projekt rozšiřuje dosavadní přístupy k primární protidrogové prevenci. Tato multimediální vlaková souprava REVOLUTION TRAIN je unikátním nástrojem, který přináší novou formu všeobecného preventivního programu skrze interaktivní a zážitkové vzdělávání. Součástí projektu jsou návazné programy a sběr anonymních dat, která pak mohou jednotlivá města využít pro tvorbu koncepcí protidrogové prevence. Souprava Revolution Train je 300tunovým a 165 metrů dlouhým kolosem a zároveň médiem, jež vzbuzuje zájem široké veřejnosti a otevírá nové možnosti spolupráce v oblasti prevence.

Systém prevence se rozběhl v Německu na Slovensku. A v čem tato prevence spočívá? Místní preventisté si vlak půjčují jako skvělou školní pomůcku. V Čechách bylo zaškoleny v únoru v roce 2020 více jak 60 lidí z řad městských policií, OSPODů a neziskových organizací. Tito preventisté jako lektoři provázejí děti ze svého města.

7.6 Jak se projekt vyvíjel

Pan Tůma se vyjadřuje ke svému projektu tak, jak se vyvíjel takto: „Vývoj protidrogového vlaku nebyl lehký, bolel. Provázely ho byrokracie, naschválky i korupce...“.⁶⁴ Dále se autor projektu pan Tůma zmiňuje o tom, jak se přesně projekt vyvíjel:

---

⁶⁴ <https://polar.cz/zpravy/bruntalsko/krnov/11000007772/protidrogovy-vlak-revolution-train-v-krnove> [online]. [cit. 2021-5-18].

Podle slov autora projektu je řečeno, že v roce 2000 si do diáře nakreslil první náčrty protidrogového vlaku - krátil si tím cestu obyčejným vlakem. Netušil, že uplyne dlouhých patnáct let, než se jeho plány dostanou tak daleko, aby protidrogový vlak pravidelně navštěvovaly děti. Cesta k tomuto cíli byla dlouhá a často plná frustrace. Projekt přežil i svou klinickou smrt.

Dále se pan Tůma vyjadřuje, že po dokončení konceptu v roce 2001 dlouho hledal nějakého schopného politika, který by projekt podpořil. V roce 2002 se stal primátorem Prahy Pavel Bém, který měl zkušenosti s protidrogovou politikou. A autor projektu si říkal, že on by mohl být tím pravým. Bohužel se mýlil. Bém sice v roce 2003 podpořil vznik návazné studie rozšiřující dosavadní koncept vlaku, odmítl však financovat stavbu projektu.

Navzdory této situaci, začal pan Tůma obcházet nejrůznější podnikatele, až uspěl u Martina Laina. Ten v roce 2004 založil Nadační fond Český vlak a servisní společnost Revolution Train s.r.o. Lain měl na starosti finance a pan Tůma jako autor projektu měl na starosti vývoj. První veřejné představení projektu naplánovali na tiskovou konferenci, kterou uspořádali v březnu 2005 na půdě pražského magistrátu. Primátor se však překvapivě nezúčastnil.⁶⁵

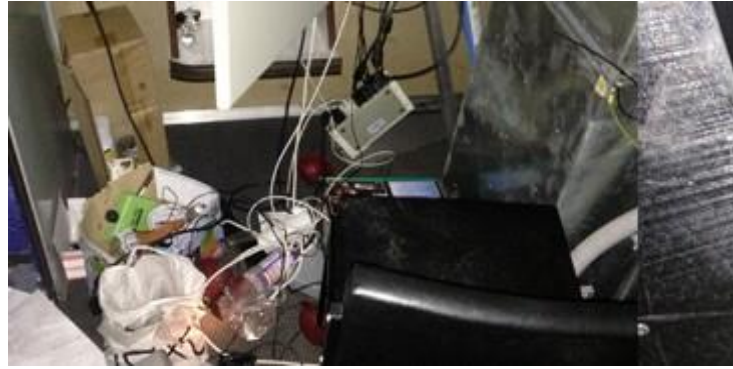
V roce 2009 však i do Česka dorazila celosvětová finanční a ekonomická krize. Firmy škrtyly sponzoring a vlak zůstal stát opuštěný v areálu Praha Bubny. Znechucený Lain nabídl autorovi projektu, že mu projekt přenechá. Pan Tůma tuto nabídku přijal a pověřil právníky k převzetí projektu. Také připravil vznik nadačního fondu Nové Česko. Ale těsně před podpisem smlouvy změnil Lain stanovisko a projekt si ponechal s tím, že má nového sponzora. Na scéně se tak objevil Středočeský kraj a jeho tehdejší hejtman David Rath.

Pan Tůma se dále zmiňuje, že se soustředil proto na práci v Nadačním fondu Nové Česko, které sám založil. Zaměřil se na vývoj počítačového hřiště a centra zdraví zaměřeného na boj proti dětské obezitě.

---

⁶⁵ <https://polar.cz/zpravy/bruntalsko/krnov/11000007772/protidrogovy-vlak-revolution-train-v-krnove> [online]. [cit. 2021-5-18].

Obrázek 10: Záběr z Revolution Train - Jak byl v roce 2014 vykraden ⁶⁶

Pan Tůma byl z dané situace velmi zdrcen a sděluje do médií: „Byla to pro mne pořádná rána - zdevastovaný, nebrzdící a ještě vykradený vlak zarůstající v kopřivách. Veškeré naděje jsme upřeli k pojišťovně, u které jsme soupravu nedávno pojistili (vykradli nás deset dnů po podpisu smlouvy!). Bohužel nám po několika měsících naprosto frustrujícího jednání pojišťovna oznámila, že nám vyplatí jen 10 procent - 200 tisíc korun. Situace po vykradení v areálu se tak vyhrotila, že jsme dostali z prostor výpověď. A navíc jsme zůstali zcela bez peněz. Většina sponzorů, včetně několika ministerstev, kteří zdevastovaný projekt v létě roku 2014 viděli, se zdráhala na projekt znovu přispět. Většina lidí doporučovala odvézt vlak do šrotu. Ale já se nerad vzdávám, po proudu plavou jen mrtví...⁶⁷

Přes to všechno se totiž našli dobří lidé a firmy nám pomohly. Autor projektu našel podporu a projekt se mohl znovu rozjet. Pan Tůma říká, že seznam by byl příliš dlouhý, ale jejich jména však najdete na vlaku, ještě než vyrazí na svoji tour po republice. Oprava vlaku byla tvrdá řehole. Vlak musel nakonec celý natřít sám pan autor projektu, neměl peníze ani na lakýrníky. Když už jsme uvnitř vlaku obnovili elektřinu a vlak stál s novou tváří v Dejvicích, začínali se hlásit i sponzoři. Za zmínku stojí především tři z nich - PAZS, NARDIC a Brabec Vzduchotechnika. Bez nich by náš vlak od 16. března 2015 děti nemohly navštěvovat.

⁶⁶ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/historie.php>

⁶⁷ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/historie.php>

Obrázek 11: Záběr z Revolution Train - Jak byl v roce 2015 znovu natřen ⁶⁸

Vyjádření k protidrogovému vlaku v roce 2020:

„Zahájili jsme a zveme Vás na prázdninovou akci POLICEJNÍ PÁTRAČKA - Protidrogová jednotka zasahuje. Ve středu 8. 7. 2020 od 12:00 se konala tisková konference v budově Muzea Policie ČR, Ke Karlovu 453/1, Praha - Nové Město. Konferenci zahájil brig.gen. Mgr. Jakub Frydrych, ředitel Národní protidrogové centrály a dále vystoupili Mgr. Radek Galaš, ředitel Muzea Policie ČR a Pavel Tůma, autor projektu Protidrogový vlak - REVOLUTION TRAIN.“ ⁶⁹

POLICEJNÍ PÁTRAČKA je nová část unikátního a inovativního projektu protidrogové prevence. Během pětihodinové akce Policejní pátračka si účastníci prochází preventivním programem Protidrogového vlaku, v muzeu pátrají po nebezpečném dealerovi drog a v návazném programu To je zákon, kámo!, který získal 1. místo v národním kole Evropské ceny prevence kriminality, se dozvědí, jaká je trestněprávní odpovědnost v souvislosti s držením a distribucí omamných a psychotropních látek.

7.7 Kdo financoval tento projekt

První, kdo tento projekt financoval, byl sám autor tohoto projektu, pan Pavel Tůma. Dále je program financován z rozpočtů územních samosprávných

⁶⁸ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/historie.php>

⁶⁹ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/aktuality.php>

celků a škol na základě smluv o dílo, smluv o spolupráci či objednávek. Program RT se zapojuje také do lokálních dotačních titulů, a to buď přímo jako příjemce dotace, nebo jako dodavatel služby v projektech. Možným zdrojem jsou národní a evropské fondy. Část finančního zajištění tvoří sponzorské dary.⁷⁰

Společnost -BRABEC vzduchotechnika, s. r. o. - přední odborníci v oblasti klimatizace a vzduchotechniky a společensky odpovědný generální partner projektu REVOLUTION TRAIN, díky kterému se (ve) vlaku mnohem lépe dýchá.

Hlavními partnery jsou Národní protidrogová centrála SKPV PČR - specializovaný policejní útvar s celostátní působností. Jako součást represivních složek podporuje i smysluplné preventivní projekty a pomáhá týmu REVOLUTION TRAIN po odborné stránce a dalším partnerem je Policejní prezidium České republiky.

Dalšími partnery jsou Ministerstvo vnitra České republiky a České dráhy, a. s. - národní dopravce a také dopravce protidrogového vlaku REVOLUTION TRAIN. Díky lokomotivám ČD a skvělé spolupráci s vedením a zaměstnanci se náš preventivní program dostane za všemi návštěvníky na jejich oblíbené nádraží.

Pořádková a zásahová služba, s. r. o. - specialisté na poskytování zásahových služeb, udržování veřejného pořádku, ostrahu, zabezpečení budov a mnoho dalšího zajišťují, že je vybavení protidrogového vlaku v naprostém bezpečí.

Česko-německý fond budoucnost - organizace, která pomáhá stavět mosty mezi Čechy a Němci. Díky ČNFB se podařilo vytvořit nákladnou německou verzi vlakového preventivního programu a z projektu REVOLUTION TRAIN se stal mezinárodní fenomén.

E. ON Česká republika, s. r. o. - tradiční energetický partner, dodavatel elektřiny a zemního plynu především na jihu Čech a Moravy a také první firma,

---

⁷⁰ https://www.revolutiontrain.cz/v2/data/Metodika_RT_WEB_v2018_05_31.pdf

kteřá kompletně zajistila třídenní zastávku REVOLUTION TRAIN ve svém domovském městě.⁷¹

Na stránkách projektu se vyskytují ještě sponzoři – Škoda, kudyznudy.cz, informuji.cz, XXXLutz.cz, RBP Zdravotní pojišťovna, společnost Strabag a další.

Protidrogový vlak ve Valašském Meziříčí podpořili:

CS Cabot spol. s r. o., DEZA, a. s., LIPOELASTIC a. s., MAXIS a. s., ROBE lighting spol. s r. o., SPEDOS Servis spol. s r. o.

7.8 Co můžete získat za sponzoring protidrogového vlaku

Prvním realizovaným projektem Nového Česka je protidrogový vlak REVOLUTION TRAIN – multimediální mobilní a dlouhodobý projekt protidrogové prevence a propagace zdravého životního stylu. Ideově i technologicky je REVOLUTION TRAIN opravdovým projektem 21. století

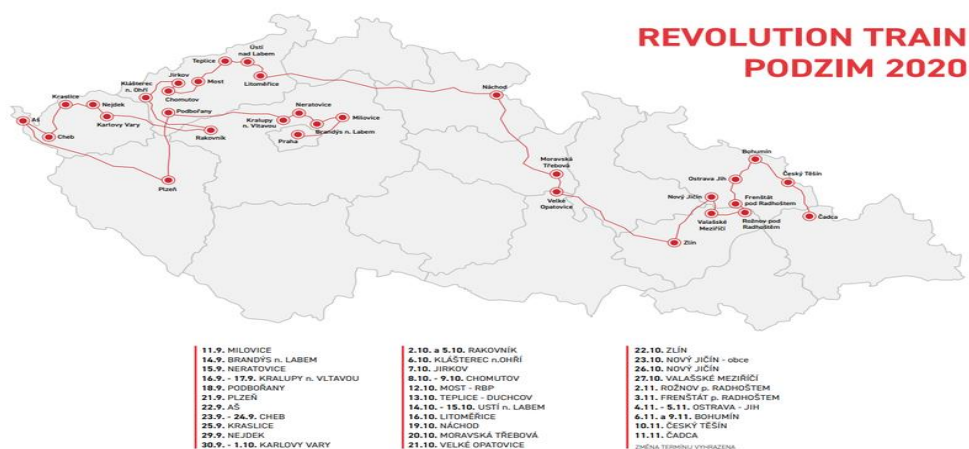
Chce-li někdo tento projekt podpořit jednorázově, finance může směřovat na účet **233970526/0300**. Ten, kdo přispěje, má napsat své jméno, aby byl řádně odměněn. Drobným donátorům, kteří přispějí 500 Kč a více, vylepí jméno zvenku na protidrogový vlak jako dík za podporu. Kdo se chce stát partnerem, může mít po sobě pojmenovaný třeba celý vagon. Jaké další odměny jsou připraveny?

Kdo přispěje 500Kč, bude Vaše jméno vylepeno zvenku na vlak a obdržíte jednu VIP vstupenku, která Vám umožní prohlídku se samotným autorem Pavlem Tůmou.

---

⁷¹ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/partners.php>

7.9 Trasa protidrogového vlaku

Obrázek 11: Revolution Train – Podzim Tour 2020

Základnou protidrogového vlaku je nádraží Praha – Dejvice, odkud vlak pravidelně vyjíždí do regionů na turné- trasy se přizpůsobují aktuálnímu zájmu škol a měst.⁷²

7.10 Jaký vliv má tento projekt na mladistvé

Projekt byl zahájen prostřednictvím projektu Sedmikráska, které se účastnila jako jedna z prvních škol právě Střední škola diplomacie a veřejné správy s. r. o. v Mostě. Zde je vyjádření několika studentů.

Když jsem viděl ten vlak z venku, tak mě moc nezaujal. Ale když jsme šli dovnitř, tak jsem byl překvapený, když jsme procházeli celý vlak a koukali jsme na všechny ty ukázky. Hodně mě to odvrátilo od drog, abych je někdy v budoucnu bral. Tento projekt mi opravdu otevřel oči.

Kdybych tento pořad viděla v televizi, tolik by mě to nevzalo. Osobně se mi tento způsob ponaučení velmi líbil. Nebylo to tak hloupé, trapné a neprospěšné, jako většina přednášek na téma „drogy“ a navíc, to nebylo jen

⁷² <https://www.revolutiontrain.cz/v2/tour.php>

pouze naučné, ale byl to i zvláštní zážitek, který velmi dobře zafungoval na mé přemýšlení ohledně drog.

Protidrogový vlak se mi moc líbil, i když mě někdy vyděsily určité vagóny. Ale je dobře, že tam jsou takové vagóny, aby si děti, co jimi procházejí, uvědomily, jak takový život narkomana probíhá. Přijde mi to, jako velice dobrý nápad a velice se mi líbilo, jak byl program propracovaný.

Ve vlaku jsem zjistil, jaké jsou drogy svinstvo. Kamarádi mi často nabízeli cigarety a já vždycky řekl NE. A teď jsem si na 100 % jist, že drogu v životě nezkusím.⁷³

Zde uvádím názory pedagogů a metodiků prevence, kteří se k tomuto projektu také vyjadřují.

Program se nám velice líbil, velmi přínosné a působivé. Doufejme, že pomůže jako prevence a varování. Perfektní!!! Děkujeme za skvělý zážitek! Wernerová, pedagogický dozor, SŠDVS Most

*Dělám prevenci již 14 let, ale tento projekt je nejlepší ze všech, které jsem měla možnost absolvovat. Děti přišly s nadšením a odcházejí s úvahou, že život je opravdu dar a snad jim to v budoucnu pomůže rozhodnout se správně. (Někdo mi stihl říct, že ani to občasné kouření není asi nic moc.)
Marcela Černá, pedagog, 8. ZŠ Most*

V roli školního metodika prevence působím již 15. rokem. O projektu jsem před samotnou návštěvou zjišťovala informace. Jak myšlenka, protidrogového vlaku“, vznikla, kdo je jejím autorem, co náklady na tento projekt... co na to odborníci...co vše předcházelo samotné realizaci. Nenásilnou formou jsou děti vtaženy do děje. Efektivní. Propracované.

Mgr. Irena Flessnerová, pedagog, 11. ZŠ Most⁷⁴

---

⁷³ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/reference.php>

⁷⁴ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/reference.php>

7.11 Zaměření na cílové skupiny

Cílovou skupinou jsou žáci a studenti všech typů škol a jejich učitelé. Jde především o děti a mládež ve věku 12 - 17 let. Další cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi a dospívajícími ve věku 10 - 17 let a další zástupci veřejnosti, kteří se zajímají o danou problematiku. Vedlejší cílovou skupinou je veřejnost (zejm. rodiče s dětmi a zaměstnanci firemních klientů)⁷⁵

7.12 Ponaučení

Cílem tohoto preventivního projektu je zapůsobit na osobnost každého návštěvníka a ovlivnit efektivním způsobem pohled na závislosti. Každý člověk může vnímat tento projekt jinak, nicméně poukazuje na to, kam až se člověk může dostat vlivem psychotropních látek.

---

⁷⁵ <https://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php>

8 Výzkum

8.1 Vymezení výzkumného šetření

Součástí mé předložené práce je výzkumné šetření pomocí dotazníků. Cílem mého výzkumu bylo zjistit stav zkušeností, závislosti a informovanosti žáků na jedné střední škole v oblasti drogové problematiky. Vybral jsem si školu Střední školu diplomacie a veřejné správy v Mostě, kde jsem sám studoval.

Tato cílová skupina byla zvolena na základě předpokladu, že určité zkušenosti s drogami studenti mají. Předpokladem je, že tato věková skupina je více ohrožena, než žáci na základních školách. Mají již vlastní finanční prostředky a disponují volným časem pro experimentování s návykovými látkami. Dotazníkové šetření bylo mnou vytvořeno na Google classroomu.

8.2 Dotazníkové šetření

Po návštěvě vlaku dostane každý účastník k dispozici dotazník – viz níže. Na tento dotazník mi odpovědělo 120 studentů střední školy diplomacie a veřejné správy v Mostě prostřednictvím googlu classroom.

Dotazník – Revolution Train

1. Líbí se Vám příběh? Ano – ne
2. Setkali jste se někdy s něčím podobným? Ano – ne
3. Nabídl Vám někdy někdo drogu? Ano – ne
4. Kdybyste věděli, že Váš kamarád (ka) brali drogu, pomohli byste mu/jí? Ano – ne
5. Uvědomujete si, co droga může způsobit? Ano – ne
6. Myslíš si, že protidrogový vlak může ovlivnit mladé lidi natolik, by si rozmysleli, zda budou drogy užívat?

a) rozhodně ano b) spíš ano c) spíš ne d) rozhodně ne e) nevím

7. Myslíš, že teď už budeš schopný/á odolat, když ti někdo nabídne drogu?

a) rozhodně ano b) dokážu odolat c) spíše ano d) ještě nevím e) rozhodně ne, budu si dělat, co já chci

8. Z prožitku vlaku mám tyto dojmy:

a) dobrý pocit b) bylo to překvapující c) vlak mě inspiroval k zamyšlení

d) zajímavé a vzrušující e) vlak mě vyděsil, mám z něho strach

9. To, že v příběhu někdo i zemře, mně:

a) nevadí, je to realita života b) trochu vadí, je mi to nepříjemné c) vadí, mám z toho strach d) děsí mě to, už bych do vlaku nešel

10. Myslíš si, že příběh ve vlaku má smysl a může ovlivnit mladého člověka?

a) rozhodně ano b) spíš ano c) spíš ne d) rozhodně ne e) nevím

11. Doporučím návštěvu kamarádům a rodičům: Ano – ne

12. Vlak a program, který jsem viděl, bych hodnotil jedním slovem:

a) brutál b) super c) zajímavé d) ujde to

8.3 Sběr dat

Shromažďování dat probíhalo v březnu a v dubnu 2021. Data byla shromažďována pomocí online dotazníku na stránkách Google classroom, kdy mi paní profesorka Mgr. Martina Sulovari pomohla nastavit dotazník a shromáždit veškerá data a informace s odpověďmi svých studentů ze Střední školy diplomacie a veřejné správy s.r.o. v Mostě.⁷⁶

Za normálních podmínek, kdy je vlak otevřen sběr dat probíhá v rámci návštěvy protidrogového vlaku, a to formou anonymního dotazníku zaměřeného

---

⁷⁶ <https://classroom.google.com/u/0/c/MTg1OTczMTI2ODAy>

na otázky trávení volného času mladých lidí, kteří vlak navštíví, na jejich zkušenosti s návykovými látkami apod. Smyslem sběru dat je připravit další, nové prvky, které program rozšíří, zejm. RT kluby a počítačová hřiště.

8.4 Zpracování a vyhodnocení dat

Na dotazníkové šetření reagovalo celkem 120 respondentů. Odpovědi respondentů byli ve věku 15 až 18 let. Data z dotazníkového šetření byla exportována do programu ve Wordu, kdy za pomoci kontingenčních tabulek vznikl jeden graf pro každou otázku. Následně z nashromážděných a vyhodnocených dat byly sestaveny grafy pro lepší vizuální zprostředkování výstupů v totožném programu ve Wordu.

8.5 Analýza a interpretace dotazníkového šetření

Na otázku č. 1: Líbil se Vám příběh?

Odpověď Ano – odpovědělo 110 studentů

Odpověď Ne – odpovědělo 10 studentů

Jsem velice rád, že studentům se daný příběh líbil jako mě a viděli to stejnými očima jako já. Myslím si, že tento příběh ve vlaku je opravdu velmi realistický a pravdivý. Tento projekt nemá studentům nic zakazovat, ale spíše ukázat, jak může fatálně skončit Váš život na základě požití různých psychotropních látek. Příběh je velmi dobře rozpracován. Dále se mi líbí, že tento

příběh vždy ukazuje dvě stránky a to dobrou, to že Zuzana vždy vše odmítá a tu špatnou to, že Petra s Janou všechno společně vyzkouší.

Na otázku č. 2: Setkali jste se někdy s něčím podobným?

Odpověď Ano – odpovědělo 90 studentů

Odpověď Ne – odpovědělo 30 studentů

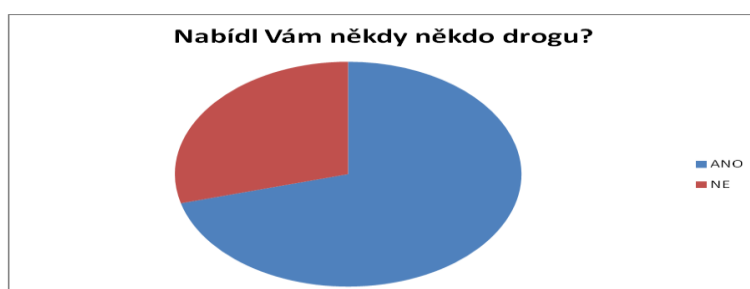

U této otázky měli odpovídat studenti, zda se někdy setkali s něčím podobným a vůbec mě nepřekvapilo, že studenti odpovídali ve většině případů, že se s něčím podobným opravdu setkali. V dnešní době je lehké se dostat k psychotropním látkám.

Na otázku č. 3: Nabídl Vám někdy někdo drogu?

Odpověď Ano – odpovědělo 85 studentů

Odpověď Ne – odpovědělo 35 studentů

Většina studentů odpověděla, že jim někdy někdo nabídl drogu. Pouze 35 studentů odpovědělo, že jim drogu nikdo nenabídl. Toto číslo by mohlo být pro

někoho velmi znepokojující, ale vzhledem, k tomu, že na tento dotazník odpovídali studenti střední školy a tudíž jsou starší, tak mě to nepřekvapuje.

Na otázku č. 4: Kdybyste věděli, že Váš kamarád (ka) brali drogu, pomohli byste mu (jí)?

Odpověď Ano – odpovědělo 118 studentů

Odpověď Ne – odpověděli 2 studenti

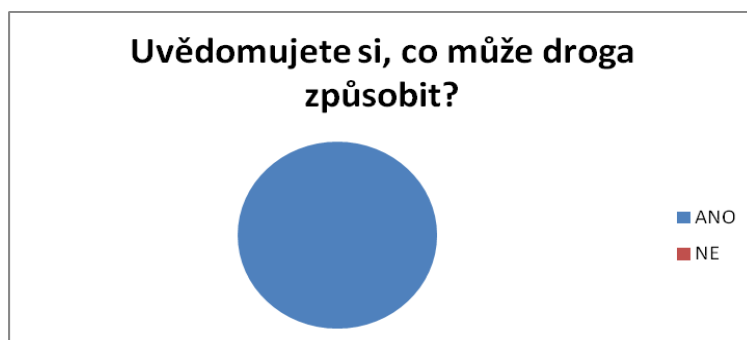

Potěšilo mě, že až na dva studenty všichni odpověděli, že by své kamarádce nebo kamarádovi pomohli. Doufám, že by se tak skutečně zachovali a pomohli svým kamarádům jako Jana Petře v tomto příběhu, protože jí zachránila život.

Na otázku č. 5: Uvědomujete si, co droga může způsobit?

Odpověď Ano – odpovědělo 120 studentů

Odpověď Ne – žádný student takto neodpověděl

Jsem rád, že na tuto otázku mi všichni odpověděli, že si zcela uvědomují, co může droga způsobit, protože ve skutečnosti drogově závislý si většinou neuvědomují, co všechno může mít droga za následky a co může droga způsobit. Myslím si, že v dnešní době je snadné sehnat velmi lehce drogu a propadnout drogám než dvaceti lety.

Na otázku č. 6: Myslíš si, že protidrogový vlak může ovlivnit mladé lidi natolik, aby si rozmysleli, zda budou drogy používat?

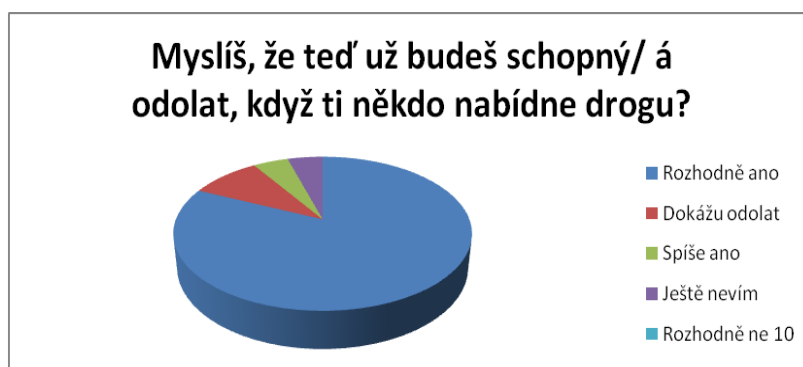
- a) rozhodně ano – odpovědělo 40 studentů
- b) spíš ano – odpovědělo 50 studentů
- c) spíš ne – odpovědělo 5 studentů
- d) rozhodně ne – odpovědělo 5 studentů
- e) nevím – odpovědělo 10 studentů

Na tuto otázku, zda si studenti myslí, že by tento protidrogový vlak mohl ovlivnit mladé lidi tak, že by nakonec nesáhli po droze, naštěstí odpověděla většina studentů, že to má vliv. Deset studentů odpovědělo, že neví a pět studentů si myslí, že spíš ne a pět studentů odpovědělo, že rozhodně ne. V závěrečném hodnocení po návštěvě vlaku studenti převážně odpovídali, že protidrogový vlak určitě může ovlivnit mladé životy. Určitě by se tento projekt měl ukazovat cílovým skupinám, tedy dětem ze základních škol 2. stupně a studentům na střední škole. Myslím si jednoznačně, že tento protidrogový vlak je velmi skvělý nápad a je to tak rozpracované realisticky, že to může rozhodně ovlivnit mladé lidi tak, že si to rozmyslí k něčemu takovému propadnout. Určitě je to lepší než přednáška ve škole.

Na otázku č. 7: Myslíš, že teď už budeš schopný/ á odolat, když ti někdo nabídne drogu?

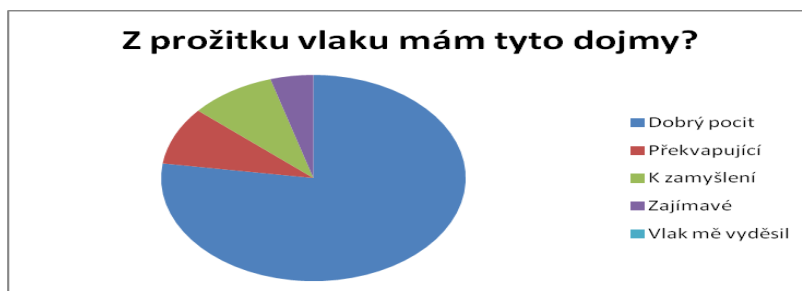
- a) rozhodně ano – odpovědělo 90 studentů
- b) dokážu odolat – odpovědělo 10 studentů
- c) spíše ano- odpověděl 5 student
- d) ještě nevím- odpovědělo 5 studentů
- e) rozhodně ne, budu si dělat, co já chci- odpovědělo 10 studentů

Tato otázka byla na zamyšlení a myslím si, že někdo v sobě má, že by odolal, protože má silnou vůli a stojí si za svým názorem. Někteří studenti ještě neví a deset studentů napsalo, že si stejně budou dělat, co chtějí. Někteří dopisovali do dotazníku, že určitě si nabídku drogy od kohokoliv rozmyslí.

Na otázku č. 8: Z prožitku vlaku mám tyto dojmy:

- a) dobrý pocit – odpovědělo 85 studentů
- b) bylo to překvapující – odpovědělo 10 studentů
- c) vlak mě inspiroval k zamyšlení – odpovědělo 10 studentů
- d) zajímavé a vzrušující – odpovědělo 5 studentů
- e) vlak mě vyděsil, mám z něho strach – neodpověděl žádný student

Na tuto otázku odpovědělo 85 studentů, že má dobrý pocit z prožitku vlaku. Deset studentů to považuje za překvapující. Moc mě potěšilo, že deset studentů tento vlak inspiroval k zamyšlení. Pro pět studentů je tento vlak zajímavý a vzrušující a nikoho vlak. Nikoho tento vlak nevyděl a nikdo neměl problémy s tím projít celý vlak. Pouze někteří studenti připisovali, že jim trošku vadilo, když procházeli vlak, kde byla taková točící roura. Ta měla připomínat požitkově stav, jak Vám je po požití tzv. taneční drogy – extáze.

Na otázku č. 9 : To, že v příběhu ve vlaku někdo i zemře, mně:

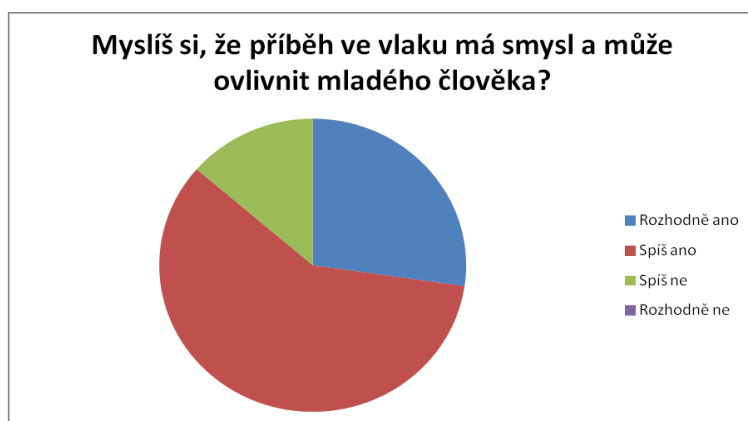
- a) nevadí, je to realita života – odpovědělo 100 studentů
- b) trochu vadí, je mi to nepříjemné – odpovědělo 18 studentů
- c) vadí, mám z toho strach – neodpověděl žádný student
- d) děsí mě to, už bych do vlaku nešel – odpověděli dva studenti

Na otázku, zda v příběhu někdo ve vlaku i zemře, 100 studentů odpovědělo, že jim to nevadí, a že je to realita života. Osmnácti studentům to vadí a je jim to nepříjemné. Ani jeden neodpověděl, že mu to vadí a má z toho strach. Dva studenty děsí to, že někdo ve vlaku zemře a už by do vlaku nešli.

Na otázku č. 10: Myslíš si, že příběh ve vlaku má smysl a může ovlivnit mladého člověka?

- a) rozhodně ano – odpovědělo 30 studentů
- b) spíš ano – odpovědělo 65 studentů
- c) spíš ne – odpovědělo 15 studentů
- d) rozhodně ne – neodpověděl nikdo
- e) nevím – odpovědělo 10 studentů

Na této otázce, zda má příběh ve vlaku smysl, a může ovlivnit mladého člověka, odpovědělo 30 studentů, že rozhodně ano a 65 studentů, že spíš ano. Patnáct studentů odpovědělo, že tento příběh ve vlaku spíš nemá smysl. Deset studentů odpovědělo, že neví, zda má tento příběh smysl. Moc mě potěšilo, že většina studentů odpověděla, že tento příběh ve vlaku má smysl. Kdo tento projekt shlédl, je tím opravdu okouzlen a já jsem velice rád, že jsem mohl o tomto projektu psát. Je to opravdu skvělá prevence, kterou vím, že doporučují i školní metodici prevence a policie ČR.

Na otázku č. 11: Doporučím návštěvu kamarádům a rodičům:

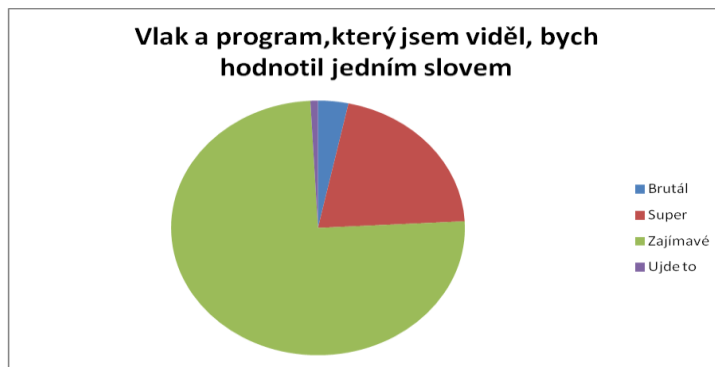
- a) ano – odpovědělo 112 studentů
- b) ne – odpověděl 8 studentů

Na předposlední otázce skoro všichni odpověděli, že návštěvu vlaku doporučí kamarádům a rodičům. Pouze osm studentů odpovědělo, že by tuto návštěvu nedoporučili. Návštěvu tohoto vlaku budu nadále doporučovat svým kamarádům. Je to bezvadný projekt, který v České republice nemá obdobu a určitě by tento projekt měl být zachován

Na otázku č. 12: Vlak a program, který jsem viděl, bych hodnotil jedním slovem:

- a) brutál – odpověděli 4 studenti
- b) super – odpovědělo 25 studentů
- c) zajímavé – odpovědělo 90 studentů
- d) ujde to – odpověděl 1 student

Čtyři studenti ohodnotili tento a vlak slovem brutál. Dvacet pět studentů odpovědělo, že tento vlak je super. Devadesát studentů odpovědělo, že to bylo zajímavé. Pouze jeden student odpověděl, že to ujde.

Závěr

Závěrečná práce se zabývá adiktologickou problematikou – prevencí zneužívání návykových látek. Popisuji zde svou zkušenost s preventivní aktivitou zaměřenou na žáky druhého stupně základních škol a středních škol – s tzv. protidrogovým vlakem Revolution Train. O této preventivní aktivitě se vedou mnohé diskuse a názorově rozděluje odbornou veřejnost. Ve své práci uvádím pohled studentů střední školy a jejich názory na tento typ prevence.

Práce je rozčleněna na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se zaměřuji na výklad základních kriminologických a adiktologických pojmů. Dále podrobně seznamuji s jednotlivými druhy návykových látek podle jejich účinků (opiáty, halucinogeny, stimulanty, těkavé látky, konopné drogy, centrálně tlumivé látky), vymezuji pojem závislost jako nemoc, zmiňuji se o možnostech léčby závislosti. Pozornost také věnuji oblasti trestné činnosti ve spojitosti s návykovými látkami, ať už se jedná o trestné činy páchané pod vlivem drog, nebo za účelem jejich pořízení či naopak výroby a distribuce. Teoretická část je zakončena statí o prevenci užívání návykových látek, a to jak primární, tak sekundární a terciální.

V praktické části popisuji preventivní aktivitu Revolution Train. Jedná se o projekt založený na smyslovém prožitku a interaktivitě cílové skupiny. Účastníci (nejčastěji žáci SŠ nebo vyšších ročníků ZŠ) procházejí speciálně upraveným vlakem a seznamují se s příběhem Michala, který byl obětí vlastního předávkování (inspirace skutečnou událostí). Žáci jsou vtahováni do děje všemi smysly a také možnostmi průběžně odpovídat na otázky mapující jejich postoje a volby chování související s návykovými látkami a dějem příběhu.

V další části seznamuji studenty s dotazníkem, který zjišťuje pohled žáků na tento způsob prevence. Výsledky dotazníkového šetření vyznívají veskrze pozitivně pro tuto preventivní aktivitu. Pokud má však být vytěžena v maximální míře, je nezbytné, aby nebyla jedinou preventivní akcí týkající se problematiky návykových látek, ale musí být zasazena do širšího kontextu v rámci preventivního programu školy. Na škole je vždy školní metodik prevence, který

může zařadit tuto formu prevence do plánu tzv. minimálního preventivního programu na daný školní rok.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BÁRTÍK, P., MIOVSKÝ, M., ed. *Primární prevence rizikového chování ve školství: [monografie]*. Praha: Sdružení SCAN, c2010. ISBN 978-80-87258-47-7.
2. GANERI, A., *Od extáze k agonii*, Amulet, Praha, 2001, 149s., ISBN 80-86299-70-8
3. HOLCR, K. *Kriminologie*. 2009. Praha: Leges, 2009. ISBN 9788087212271.
4. CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN -978-80-7201-785-0.
5. IVERSEN, L. *Léky a drogy: průvodce pro každého*. Přeložil Ivan KMÍNEK. Praha: Dokořán, 2006. Průvodce pro každého. ISBN 80-7363-061-3.
6. JANÍK, A. a DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. Život a zdraví (Avicenum). ISBN 80-201-0087-3.
7. KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 80-86734-05-6.
8. KINDERSLEY, D. *1001 otázka a odpověď*. 1. vyd. Bratislava: TIMY spol. s.r.o., 1996. ISBN 80-88799-24-4.
9. KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.
10. MATOUŠEK, O. a MATOUŠKOVÁ, A. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.
11. NEŠPOR, K. *Vaše děti a návykové látky*. 2001. Praha: Portál, 2001. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80.7178-515-6.
12. NEŠPOR, K. a CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. 4., rozš. vyd. Praha: BESIP, 1997.
13. NOVOTNÝ, O. a ZAPLETAL, J. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.
14. NOŽINA, N. *Svět drog v Čechách*. 1977. Praha: KLP, 1977. ISBN 80-85917-36-X.

15. PRESL, J. *Drogová závislost*. 1995. Praha: Maxdorf, 1995. ISBN 80-85800-25-X.
16. SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1.
17. VEČEŘA, M. a URBANOVÁ, M. *Vybrané kapitoly ze sociologie práva: učební text pro bakalářské studium*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7913-7.
18. ZOUBKOVÁ, I. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN isbn80-86473-08-2.

Elektronické zdroje

1. Návyková látka. <https://iuridictum.pecina.cz/>: Návyková látka [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://iuridictum.pecina>
2. Prekriminalita. <https://encyklopedie.vseved.cz/prekriminalita> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://encyklopedie.vseved.cz/prekriminalita>
3. Tabák. <https://www.herbal-organic.com/cs/herb/2: Tabák> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.herbal-organic.com/cs/herb/2>
4. Alkohol. <https://www.prevcentrum.cz/informacedrogach/alkohol/> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/alkohol/>
5. Alkohol a děti. <http://www.asociace.org/alkohol-a-deti/> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://www.asociace.org/alkohol-a-deti/>
6. Závislost na lécích: sedativa. <https://www.nzip.cz/clanek/781-zavislost-na-lecich-sedativa> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/781-zavislost-na-lecich-sedativa>
7. Analgetika. <https://www.linkos.cz/slovnicek/analgetika/> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/slovnicek/analgetika/>
8. Trankvilizery. <http://lekarske.slovniky.cz/pojem/trankvilizery> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://lekarske.slovniky.cz/pojem/trankvilizery>
9. Pravda o drogách. <https://www.drogy.cz/inhalanty> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.drogy.cz/inhalanty>
10. Moje zdraví. <http://.mojezdravi.cz/nemoci/koureni-2027> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: [www.mojezdravi.cz/nemoci/koureni-2027](http://.mojezdravi.cz/nemoci/koureni-2027)

11. Narkoman *.<http://www.drogovaporadna.cz/dotazy/30335/vyznam-slova-narkoman.html>* [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://www.drogovaporadna.cz/dotazy/30335/vyznam-slova-narkoman.html>
12. Revolution Train - metodika programu
https://www.revolutiontrain.cz/v2/data/Methodika_RT_WEB_v2018_05_31.pdf [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: https://www.revolutiontrain.cz/v2/data/Methodika_RT_WEB_v2018_05_31.pdf
13. Nové Česko projekty *Novecesko.cz/projekty.php* [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: Novecesko.cz/projekty.php
14. Revolution Train *<http://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php>* [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php>
15. Návaznost Revolution Train
<https://www.revolutiontrain.cz/v2/navaznost.php> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.revolutiontrain.cz/v2/navaznost.php>
16. Startovač. *<https://www.startovac.cz/projekty/revolution-train>* [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.startovac.cz/projekty/revolution-train>
17. Článek. *<https://www.olomouc.cz/zpravy/clanek>* [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.olomouc.cz/zpravy/clanek>
18. Protidrogový vlak v Krnově [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: doi:<https://polar.cz/zpravy/bruntalsko/krnov/11000007772/protidrogovy-vlak-revolution-train-v-krnove>
19. Historie -Revolution Train
<https://www.revolutiontrain.cz/v2/historie.php> [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <https://www.revolutiontrain.cz/v2/historie.php>

Přílohy

Obrázek číslo 1 - Protidrogový vlak v Dejvicích

Obrázek číslo 2 - Protidrogový vlak v Dejvicích (vlastní fotka)

Obrázek číslo 3 - Autor projektu Revolution Train – Pavel Tůma

Obrázek číslo 4 - Záběr prvního vagonu v Revolution Train

Obrázek číslo 5 - Záběr baru v Revolution Train

Obrázek číslo 6 - Záběr baru v Revolution Train – druhý vagon

Obrázek číslo 7 - Záběr z Revolution Train - Policejní místnost

Obrázek číslo 8 - Záběr z Revolution Train - Policejní cela

Obrázek číslo 9 - Záběr z Revolution Train - Doupe drogově závislých

Obrázek číslo 10 - Záběr z Revolution Train – Jak byl v roce 2014
vykraden

Obrázek číslo 11 - Záběr z Revolution Train - Jak byl v roce 2015 znovu
natřen

Obrázek číslo 12 – Revolution Train – Podzim Tour 2020